

tetem

Jaarverslag 2016

→ tetem.nl

Colofon → April 2017

Tekst: Wilja Jurg. Eindredactie: Maika Eggink. Ontwerp en opmaak: Ontwerpstudio Swelheim.

Met dank aan de fotografen: Christina Bakuchava en Jesper Janse.

tetem

Stroinksbleekweg 16 / 7523 ZL Enschede → www.tetem.nl

 tetemkunst tetemkunst tetemkunst

Inhoudsopgave

1	Voorwoord	3
2	Artistiek beleid Tetem	4
2.1	Artistiek en inhoudelijk beleid	4
2.2	Medialab → tentoonstellingen	8
2.3	Medialab → events	13
2.4	Vrije Ruimte → tentoonstellingen	18
2.5	Samenwerking en netwerk	24
2.6	Kengetallen tentoonstellingen en events	26
3	Productie en Kunst & Kunde	27
3.1	Kengetallen productie	28
4	Tussentijd	29
4.1	Tussentijd panden	29
4.2	Kengetallen Tussentijd	31
5	Maker Festival Twente 2016	32
5.1	Wat is een Maker Festival	32
5.2	Editie MFT 2016	33
5.3	De toekomst	34
5.4	Kengetallen Maker Festival Twente	34
6	Educatie	35
6.1	Educatie ontwikkelingen PO	36
6.2	Cultuureducatie met Kwaliteit	36
6.3	Educatie ontwikkelingen VO	37
6.4	Educatie ontwikkeling MBO	38
6.5	Samenwerking en netwerk	39
6.6	Kengetallen educatie	40
7	Zakelijk beleid	41
7.1	Bestuur en Toezicht	41
7.2	Medewerkers	42
7.3	Communicatie	43
7.4	Financiële stabiliteit	45
8	In de Media	47

1 Voorwoord

2016 heeft zich gekenmerkt als een jaar met groei en groeipijn. Tetem wil een relevante plek innemen in het landelijke culturele speelveld en 2016 was daarbij een jaar vol kansen en doorbraken.

Inhoudelijke groei binnen Tetem werd gerealiseerd door de ontwikkeling en introductie van programmalijnen en het herdefiniëren van de betekenis van Tetem voor het publiek, het culturele speelveld en voor jong talent. Groei van netwerk en naamsbekendheid werd gerealiseerd door het aangaan van nieuwe samenwerkingen met b.v. Het Nieuwe Instituut en Mama, maar ook door de toekenning van een jaarsubsidie vanuit het Mondriaan Fonds.

Inhoudelijke groei binnen RCE lag op het gebied van het ontwikkelen van nieuwe leerlijnen en het aangaan van nieuwe samenwerkingsverbanden. RCE mocht de rol van ontwikkelaar op zich nemen voor toonaangevende projecten als de ontwikkeling van de landelijke leerlijn 'De Creatieve Code' (samenwerking met MU - Eindhoven, MOTI - Breda, Cultuurstation - Eindhoven, Kunstbalie - Tilburg) en de leerlijn 'Kunst onderzoekt' (in samenwerking met Stadkamer Zwolle).

Inhoudelijke groei binnen het Maker Festival Twente werd gerealiseerd door een intensieve samenwerking aan te gaan met Museum TwentseWelle en de doorstart van de Twente Biënnale. Groei van netwerk en naamsbekendheid van het Maker Festival Twente werd gerealiseerd door de oprichting van het landelijke netwerk LOMF (Landelijk Overleg Maker Festivals) waardoor het mogelijk werd de bestaande samenwerkingsrelatie met het Maak Festival (Amsterdam) en de Mini-Maker Fair Eindhoven uit te bouwen en te verbreden met soortgelijke festivals in Kerkrade, Groningen en Arnhem.

Naast groei was er ook groeipijn. Veranderen van koers levert kansen op, maar brengt ook frictie met zich mee. Een nieuwe koers vraagt immers nieuwe keuzen en dat betekent niet alleen ja zeggen tegen nieuwe activiteiten, maar ook nee zeggen tegen activiteiten die niet meer in het profiel passen.

Eind 2016 staat Tetem aan het begin van een nieuw veelbelovend programma. De 'proof of the pudding' moet nog plaatsvinden. Landelijk en binnen het culturele netwerk vallen de ontwikkelde programmalijnen goed, maar het publiek uit Enschede moet er in de komende maanden nog iets van gaan vinden. Het culturele en onderwijskundige veld is positief en hoopvol over de ontwikkelde leerlijnen, maar de implementatie ervan moet nog plaatsvinden. De productie van het Maker Festival Twente 2017 is in volle gang, het Stimuleringsfonds voor de Creatieve Industrie is enthousiast over de nieuwe samenwerking en het expertprogramma, maar ook hier kan je pas spreken over een succes als het publiek de weg naar het festival weet te vinden.

Wilja Jurg
Directeur Tetem

2 Artistiek beleid Tetem

Tetem is een onderzoekend presentatieplatform in een rijk netwerk van creatieve makers en denkers, die met elkaar het verhaal vertellen van een maatschappij die in ontwikkeling is. Tetem initieert, produceert en presenteert zowel nieuw als bestaand werk en verbindt dit met een uitgebreid interdisciplinair randprogramma. Tetem helpt betrokken makers, denkers en bezoekers zich een mening te vormen, een positie te bepalen en uiteindelijk een weg te vinden binnen de in verandering zijnde samenleving.

In 2016 heeft Tetem een aantal inhoudelijke keuzen gemaakt. Het werken vanuit programmaliijnen is daarin de meest belangrijke. Tentoonstellingen en andere verdiepende elementen zoals talkshows, performances, lezingen, films, werkateliers en workshops vormen tezamen één geheel binnen de programmaliijn en zorgen voor context en betekenisgeving. Er zijn twee programmaliijnen ontwikkeld vanuit waar in 2017 en 2018 wordt geprogrammeerd.

- **Living together with strangers:** De stad is de plek waar we samenleven met vreemden. De vreemdeling roept wisselende emoties op, hij draagt tegelijkertijd een bedreiging én een belofte in zich. Hoe zorgen we voor meer mogelijkheden in de stad voor werkelijk nieuwe ontmoetingen met vreemden? Op welke manier kan wederzijds begrip tussen vreemden ontstaan door een versmelting van horizonten?
- **Driving technology:** Technologie beïnvloedt in steeds sterkere mate ons dagelijks leven. Daarbij gaat het zowel om de vraag hoe technologie de mens, de maatschappij en de stad aanstuurt? Als om de besturing van die technologie: wie beheert deze laag, wie geeft deze vorm en in wiens belang? Hoe houden wij als burgers zeggenschap over de digitale platforms? Hoe zorgen we dat de stad kan blijven functioneren als een open platform?

2.1 Artistiek en inhoudelijk beleid

Tetem vertelt met haar tentoonstellingen en de brede randprogrammering het verhaal van een maatschappij die in ontwikkeling is en voegt vanuit programmaliijnen context en betekenisgeving toe. Tetem is één van de weinige presentatieplekken in Nederland waar mediakunst een hoofdrol speelt in de programmering. We werken weliswaar vanuit de beeldende kunst maar beperken ons daar niet toe en opereren in het veel bredere veld van digitale media, techniek, wetenschap en design. In de volledige programmering staat het verbinden vanuit de inhoud en het vertellen van het verhaal van een maatschappij die in ontwikkeling is centraal. Tetem onderscheidt zich daarmee van andere presentatie-instellingen in Nederland en bereikt hierdoor een breed en divers publiek. Tetem heeft ten opzichte van stadsgenoten het Rijksmuseum Twente en mediakunsthuis GOGBOT een ander profiel, hetgeen complementair werkt.

Om de artistieke kwaliteit van het programma in kaart te brengen zijn in 2016 twee peer-reviews uitgevoerd om daarmee een, binnen de sector ervaren, kwaliteitsoordeel te krijgen. Aan de recensenten is gevraagd een oordeel over de tentoonstelling te vormen met betrekking tot de artistieke kwaliteit en de originaliteit van de tentoonstelling, de betekenis van de tentoonstelling voor de discipline en vakgenoten en de betekenis voor het publiek. Ook is gevraagd een oordeel te vormen over functionele aspecten, zoals de uitstraling van de publiciteit, de kwaliteit van de marketing en publieksinformatie en de kwaliteit van de inrichting van de expositieruimte.

De eerste peer-review is uitgevoerd door Florian Weigl.

Florian Weigl (Amstelveel, 1985) studeerde aan de Hogeschool van Amsterdam en is werkzaam in het veld van kunst, technologie en wetenschap. Ward werkt als curator voor het V2_institute for unstable media (Rotterdam) Today's Art (Den Haag) en programmamaker bij de NDSM-werf (Amsterdam).

De tweede peer-review is uitgevoerd door Ward Jansen, curator van MOTI Museum.

Ward Janssen (Haarlem, 1981) studeerde aan AKV St. Joost. Voor Cicada Studio, het Film + Design Festival en het Huis voor Beeldcultuur maakte hij filmprogramma's en exposities met de nadruk op experimentele film, cross-overs tussen film en design, mode en digitale kunst. Sinds 2014 is hij werkzaam bij MOTI, Museum of the Image. Janssen was curator van de tentoonstelling Born Digital, over een nieuwe generatie digitale kunstenaars en van Planet Hype, over de culturele relevantie van hypes in onze mediacultuur. Buiten de tentoonstellingen schrijft hij voor MOTI over nieuwe fenomenen in de beeldcultuur en nieuwe media en houdt hij zich bezig met de aankoop van (veelal) digitale collectiestukken voor het museum.

Tentoonstelling: Heidi Hörsturz

Review: door Florian Weigl

Datum: 13 juli 2016

Bij binnenkomst komt de expositie op me over als een totaalbeleving. Esthetisch spreekt deze totaalervaring mij aan. Artistiek een hele sterke eigen taal die vanuit de digitale cultuur te begrijpen of te volgen is en past binnen de historische ontwikkeling. Daarnaast is de presentatie er een die ik op deze manier nergens anders in Nederland tegen zal komen. De algehele presentatie is dan ook origineel mede door het ontbreken van de white cube ervaring (die nog steeds uiterst populair is binnen de presentatie instellingen met de focus op hedendaagse kunst). Door de overdonderende kakofonie van beeld en geluid stap ik echt in de digitale techno-trash wereld van Heidi Hörsturz. Hoewel ik me voor kan stellen dat dit voor sommige bezoekers schrikbarend kan werken bevat het mij en ga ik verder op onderzoek uit. Ik mis een moment waarop ik mezelf even kan herpakken. Goed kan zien waar ik me bevind. Ik zit er direct heftig in. Een spannende keuze.

Hoewel het waarschijnlijk een bewuste keuze geweest is miste ik de context en uitleg van de werken. Omdat Negativ Vinyl wel beschreven werd interpreteer ik de werken als op zichzelf staand binnen een tentoonstelling en niet als een totaalwerk. Vanuit deze blik mist iedere vorm van context of uitleg, waarbij een minimale toevoeging als titels van de werken al verduidelijkend had kunnen geven. Het bleef voor mij onduidelijk hoe ik de verschillende werken moest interpreteren. Waren de projecties individuele werken, of een 'loop' van verschillende werken? Hoe zat dit bij de stelling van de tv-schermen? Alleen bij de sculpturen en overweldigende hoeveelheden iMac's werd me duidelijk dat het in al deze gevallen om één werk ging.

Bij de loop door de expositie voelt het alsof er gedwongen keuzes gemaakt zijn vanwege architectonische 'belemmeringen' of uit productionele overwegingen. Jammer dat er niet voor gekozen is om een andere oplossing te verzinnen voor plaatsing van de beamers, waarmee de ervaring in totaal nog ruimte vullender had kunnen zijn (zelfs muurvullend als ervoor gekozen was om ook te projecteren op de rechter deur), wat de totaalervaring en impact groter had gemaakt. Hierop aansluitend had de onderdompeling in de totaal ervaring in het algemeen nog overtuigender gekund. Net wat hardere muziek, meer flikkerend beeld, een donkerder ruimte. Binnenstappen in deze technologische chaos en na het bezoek in de foyer pas ruimte om uit te puffen en te contextualiseren.

De plaatsing van de sculpturen zorgde ervoor dat ze geen onderdeel in het geheel waren. Belichting had hier een hoop aan kunnen bijdragen. En het sculptuur bij de deur voelde als

tijdelijke opslag en zeker niet als onderdeel van de expositie. De keuze is te begrijpen, hij stond hierdoor op ooghoogte maar op een afgerokte tafel in een vitrine, dat had beter gekund.

Omdat de expositie ervaren kan worden als een gooi in het diepe of onderdompeling, is bij de brugfunctie naar een (zo groot mogelijk) publiek een stevige context of historisch perspectief nodig. Waarom is dit van belang (want dat is het zeker)? Uit welke stromingen put de kunstenaar inspiratie? Waarom is dit veel meer dan 'gewoon een beetje herrie en beeldflitsen maken'? Dit soort context miste ik. Op het gebied van een betekenisvolle publieksopbouw daarentegen is dit een hele goede zet. Naast zichzelf te profileren als plek waar afgestudeerde lokale kunstenaars niet alleen hun werk kunnen presteren maar ook serieus genomen worden in de manier van presenteren, zorgt Tetem ervoor dat het zichzelf op de kaart zet als de enige plek in Nederland (en misschien zelfs in Europa) waar je dit soort werken op deze manier kunt zien.

Tentoonstelling: Observatories of the Self

Review: door Ward Janssen

Datum: December 2016

De tentoonstelling gedijt goed bij de rust in Tetem. Sara Nuytemans' presentatie Observatories of the Self belooft namelijk plechtige introspectie. Het Zelf staat voorop. Tijd voor concentratie.

Sara Nuytemans presenteert kleine en grote installaties als persoonlijke spiegel, voor zichzelf en voor de bezoeker. De kunstenares betreedt een interessant gebied waarin wetenschap, artistiek experiment en onderzoekend ambacht stranden in een fijngevoelig tussengebied waar tactiliteit de boventoon voert.

In vijf losse presentaties, helder van elkaar gescheiden opgesteld in de toch kleine expositieruimte van Tetem onder de hoge betonnen constructie, presenteert Sara kleine experimenten. En één bovenmaats staaltje metaal vertoont, waarin de bezoeker zichzelf opnieuw in zijn of haar omgeving leert plaatsen, kaderen eigenlijk binnen eenvoudige maar vernuftige bouwsels die kijken naar jezelf binnen je omgeving als aandachtspunt voor opperste concentratie aan de kaak stellen.

Afgezonderd, half bedekt, ingekapseld en toch bekeken met wat technische hulp, maak je als bezoeker de rondgang langs spiegels in alle vormen en maten, hier en daar een metaforisch exemplaar, hier en daar met interactief drempeltje dat te overbruggen valt. Alle installaties, om te betreden, op je hoofd te zetten zelfs, voelen breekbaar en waardevol ambachtelijk. En alles is toch effectief. Een hoofdtooi van draaiende spiegels plaatst je in een mini universum, een groot metalen ei dat vooral aanvoelt als een onduidelijk artefact uit een verdwaalde Lost aflevering. Het heeft allemaal een charmante zweem van experimentele archeologie.

Voor wie klaar is met de gepresenteerde kunstwerken heeft Tetem een aparte ruimte die het bezoek nog extra kan verdiepen. Hier draaien projecties van wetenschappelijke filmbeelden over het heelal. De aandacht van Tetem om deze filmbeelden te presenteren als toevoeging op de tentoonstelling is goed, er wordt een breder kader gegeven aan wat er te zien is. De leefwereld van de kunstenaar, de persoonlijke fascinaties achter het geëxposeerde werk, krijgt een gezicht. De wetenschappelijke beelden, die met hun gebrek aan vormgevingsopsmuk altijd een beetje DDR techno aan blijven voelen, geven het werk van Sara Nuytemans ook een prettig tijdloze bodem in de vormtaal van een lange traditie waarin feiten en data de boventoon voeren, ook al zijn ze nog zo romantisch in hun zeggingskracht. En ja, wetenschappelijk beeld heeft de neiging een (vaak overbodige) didactische toon toe te voegen, maar juist met deze mate van abstractie is dat niet aan de orde. Enig nadeel van deze zijpresentatie kan zijn dat hij geen verplichte introductie op het werk van Nuytemans is.

De expositieruimte van Tetem is klein maar duidelijk goed benut. Ik ben benieuwd te zien of de organisatie een toekomstige keer de beperking van vierkante meters niet gewoon goed benut, zoals nu zorgvuldig gedaan is, maar juist kijkt hoe de perfecte en hoge ruimte uit zijn voegen kan breken. Eén werk dat te groot, te robuust, te luid is om in de Tetem structuur te passen en dat de ontvangstruimte, de aanliggende ruimtes, het personeel volledig inkleedt in totale over de top aanwezigheid. Groots, grotesk en ietwat ordinair om te breken met kleine, beschaafde, zorgvuldige presentatievormen. Maar tussen grote gebaren, en tussen al dat betonnen industrieel erfgoed, blijkt poëtische verdieping in wetenschappelijk miniatuur ook prima op zijn plaats.

In hoofdstuk 8 is een opsomming te vinden van alle persverwijzingen uit 2016.

2.2 Medialab → tentoonstellingen

Tetem is één van de weinige presentatieplekken in Nederland waar mediakunst een hoofdrol speelt in de programmering. In het Medialab worden de nieuwste ontwikkelingen getoond op het gebied van mediakunst, met onder andere site-specific en interactieve installaties, kinetische sculpturen, video's en licht- en geluidskunst. Daarbij worden de cross-overs opgezocht met technologie, wetenschap, design, games en film. De Medialab tentoonstellingen wisselen van solo- en groepsexposities tot thematische exposities. Tetem werkt hierbij samen met toonaangevende kunstenaars en curatoren uit binnen- en buitenland.

In 2016 heeft TETEM **9 mediakunsttentoonstellingen en 12 events en projecten** gerealiseerd. Een deel hiervan kwam tot stand door een nauwe samenwerking met lokale en nationale partnerinstellingen. De tentoonstellingen Ultraviolet, AKI Electrique en AKI Finals werden ontwikkeld in samenwerking met **AKI ArtEZ academie voor kunst en design**. De Screening Super Hero werd geprogrammeerd

in samenwerking met **ARE (Artist Residenties Enschede)**. De tentoonstelling van What Walls Want werd ontwikkeld in samenwerking met **V2 (Rotterdam)** en **Avans Hogeschool** (Tilburg/Breda). De tentoonstelling en concerten rond Tribute to Remko Scha kwamen tot stand in samenwerking met **GOGBOT**. De tentoonstelling We are never ever ever getting back together werd ontwikkeld in samenwerking met het **kunstenarsplatform iii** (Den Haag).

ULTRAVIOLET

AKI ArtEZ en Tetem presenteerden in de laatste week van januari een gezamenlijke mini-expo van Ramazan Barlas met zijn nieuwste werk 'Ultraviolet'. Van dit werk waren op beide locaties tegelijkertijd avatars te zien. Ultraviolet nodigt uit tot een ontdekking van schemerige universums, wonderlijke deformaties van grootte, materiaal en structuur en onze eigen relatie tot de schaal van het werk en onszelf.

Kunstenaar → Ramazan Barlas
Partner → AKI ArtEZ Academie voor Art & Design
Datum → 26 tot en met 31 januari 2016

AKI ELECTRIQUE

Een keer per jaar stelt Tetem onder de titel AKI Electrique de Medialab ruimte beschikbaar voor een tentoonstelling van AKI ArtEZ studenten, die zich bezighouden met o.a. video, film, fotografie en nieuwe media. Dit keer toonden 13 studenten uit het 2de, 3de en 4de jaar, voornamelijk van de afdeling Fine Art Media, hun nieuwste werk. AKI Electrique geeft een beeld van het aanstormend talent dat binnen niet al te lange tijd de academie zal verlaten. De expositie gaf een blik in de toekomst en een beeld van nieuwe trends en ontwikkelingen.

Kunstenaars → Terence Baier, Xanne van Belzen, Jacco Borggreve, Yvonne Bronner, Roselien Hassing, Dide Hemmelder, Julianne Menke, Astrid Muijderman, Melle Nieling, Ole Nieling, Heval Sapmaz, Floortje Schreuder en Bjorn Zielman
Partner → AKI ArtEZ Academie voor Art & Design
Datum → 4 tot en met 28 februari 2016

SELLFABLE CITY: CIRCUIT CIRCUS

SellFable City is een levende machine wereld die draait op de energie van zijn bijzondere inwoners. Als een inktvlek kruipt het langzaam, maar zeker, onze wereld binnen. De bedenker van SellFable City heeft de rol van de Archivaris toebedeeld gekregen: hij verzamelt, onderzoekt en archiveert informatie over deze mysterieuze stad. Het bewijs van zijn bestaan is gevonden en wereldwijd geregistreerd, in de straten van steden als New York, Berlijn en Rotterdam. In Circuit Circus kwam de SellFable City tot leven in de vorm van een tentoonstelling die in maart 2016 in première ging.

Kunstenaars → Daniël van Nes i.s.m. Friso van Wijck

Datum → 3 maart tot en met 1 mei 2016

WHAT WALLS WANT

Muren zijn geen passieve getuigen van wat er zich in ruimten afspeelt, maar spelen er een actieve rol in. Ze scheiden, begrenzen of beschermen mensen; ze laten je omhoogkijken als ze hoog zijn, afstand houden als ze grof gestuukt zijn, of onrustig voelen wanneer ze fel van kleur zijn. Zowel de waarneming van fysieke ruimte als de productie van sociale ruimte zijn het resultaat van een dynamische interactie tussen mens en muur.

De tentoonstelling *What Walls Want* van Simon Kentgens toonde dat de muur je daarbij altijd, bewust of onbewust, laat weten wat hij wil.

Kunstenaar → Simon Kentgens
Partners → Avans Hogeschool, V2_
Datum → 5 mei tot en met 19 juni 2016

SUPER HERO

In de screening ruimte van Tetem waren van 13 mei t/m 19 juni drie nieuwe videowerken te zien van de Japanse gastkunstenaar Tomoko Hasuwa. De korte video's *Sisters*, *Jumper* en *Runner* zijn geïnspireerd door gewone mensen als superhelden. De video's zijn een belangrijke inspiratiebron voor Tomoko's schilderijen waarin ze beweging in stilstaande beelden probeert te vangen.

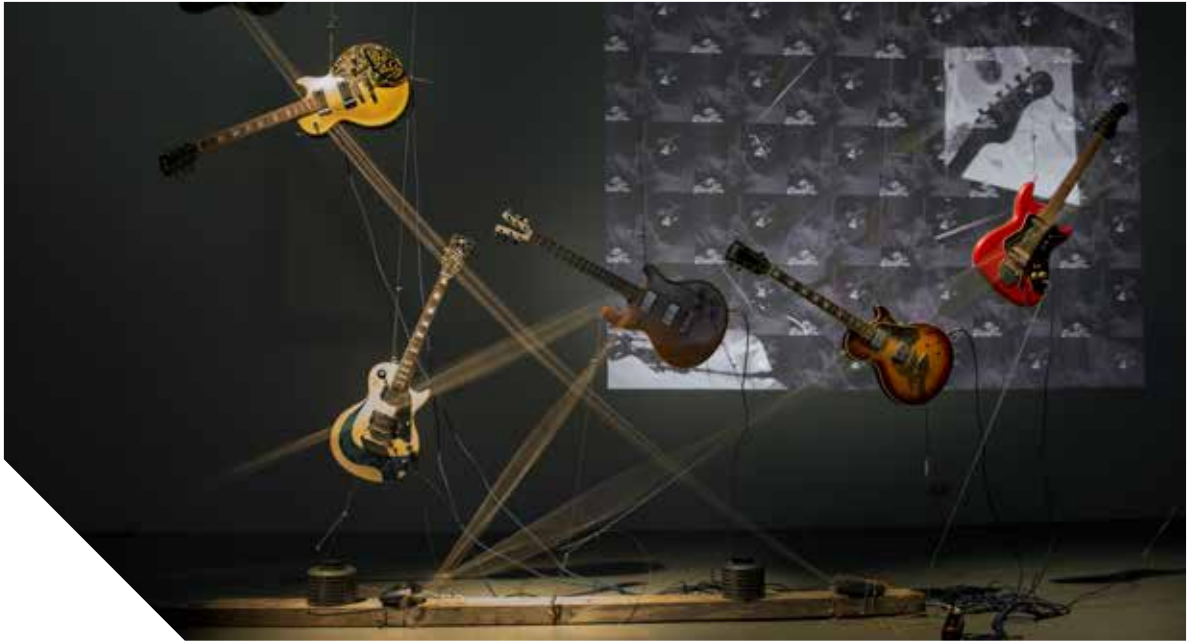
Kunstenaar → Tomoko Hasuwa
Partner → Artist Residencies Enschede
Datum → 13 mei tot en met 19 juni 2016

AKI FINALS 2016 MEDIALAB

Net als voorgaande jaren was het eindexamenwerk van de afgestudeerden van AKI ArtEZ Enschede op verschillende locaties te zien in Roombeek Cultuurpark: AKI, Concordia, Dynamo Expo, Museum TwentseWelle locatie Rozendaal en Tetem. In Tetem waren de eindexamen werken te zien in beide expositieruimtes. Tetem's Medialab ruimte was door AKI graduate Heidi Hörsturz (Fine Art Media) getransformeerd in wat zij zelf noemt 'een digitaal orgasme'. Heidi Hörsturz werkt op het terrein van audiovisuele optredens, video en geluidskunst. Haar animaties, optredens en installaties combineren hedendaagse kunst en moderne Trash-esthetiek.

Kunstenaar → Heidi Hörsturz
Partner → AKI ArtEZ Academie voor Art & Design
Datum → 24 juni tot en met 17 juli 2016

Deze tentoonstelling met het werk van Heidi Hörsturz is bezocht en beoordeeld door curator en programmamaker Florian Weigl. Zijn review is te vinden op pagina 6.

GOGBOT TRIBUTE TO REMKO SCHA

Op 9 november 2015 overleed Remko Scha. De professor computerlinguïstiek aan de UvA gold als een pionier op het gebied van automatische en algoritmische kunst. Scha stond vanaf de jaren '60 aan de basis van diverse experimentele muziek- en kunstprojecten. Vanaf 21 juli 2016 was in Tetem's Medialab een tentoonstelling te zien waarin GOGBOT een tribute bracht aan Remko Scha in een twee maanden durende tentoonstelling. Hierin werden Scha's legendarische The Machines getoond, samen met werken van bevriende kunstenaars Jos de Bruin, Luuk Bouwman en Jochem van der Spek. De tentoonstelling was officieel onderdeel van GOGBOT (8 t/m 11 september 2016) met als thema Post Singularity.

Kunstenaars → Remko Scha, Jos de Bruin, Luuk Bouwman, Jochem van der Spek

Partner → GOGBOT

Datum → 21 juli tot en met 18 september 2016

OBSERVATORIES OF THE SELF

Tetem was tijdelijk een ruimte voor soma-meditatieve reflectie in Sara Nuytemans' tentoonstelling Observatories of the Self. Haar kinetische kunstwerken zijn werelden op zichzelf, werelden zonder (voor-)oordelen. De hypnotiserende werking van de ronddraaiende kunstwerken hebben een vervreemding van alledag tot gevolg, waardoor een hernieuwde focus mogelijk kan worden die ruimte biedt tot reflectie. Reflectie – zowel op de eigen (binnen)wereld als het universum – die kan leiden tot een doorgang naar een perceptie op onszelf en de natuur. In de tentoonstellingsruimte stonden vijf waarnemingsposten opgesteld waarin de toeschouwer werd meegevoerd naar andere bewustzijnsniveaus.

Kunstenaar → Sara Nuytemans

Datum → 25 september tot en met 6 november 2016

Deze tentoonstelling met het werk van Sara Nuytemans is bezocht en beoordeeld door curator Ward Janssen. Zijn review is te vinden op pagina 7.

WE ARE NEVER EVER EVER GETTING BACK TOGETHER

iii presenteerde Doron Sadja's We Are Never Ever Ever Getting Back Together, een kinetische geluids- en lichtinstallatie die de deconstructie en reconstructie van witte ruis en wit licht verkent. Doron Sadja nam de bezoeker mee op reis naar een imposante ervaring van geluid, licht, ruimte en perceptie.

Kunstenaar → Doron Sadja

Partner → iii collectief

Datum → 10 november 2016 tot en met 29 januari 2017

2.3 Medialab → events

MADE IN TWENTE #1

Made in Twente waren speciale Preview & Meeting events in aanloop naar het Maker Festival Twente 2016. De events gingen over de ins en outs van het MFT en waren bedoeld om te verbinden, inspireren en motiveren. Makers en geïnteresseerden die meer wilden weten over editie 2016, kennis wilden maken met de werkgroep en organisatie, andere makers wilden ontmoeten of juist andere makers zochten om samen iets te doen waren van harte welkom. Tijdens Made in Twente werd ook alvast een voorproefje gegeven van de verschillende zones waar het festival zich in 2016 op ging richten.

Datum → 14 januari 2016 19:00 - 21:00 uur

BRING YOUR OWN BEAMER

Op vrijdag 29 januari 2016 was in Tetem alweer de 5e editie van Bring Your Own Beamer Twente! Dit is een unieke eenmalige expositie waar iedereen aan mee kan doen, als er maar een beamer of een projectie aan te pas komt. Voor één avond werden Tetem's Medialab, foyer en screening ruimte omgebouwd tot een 360° projectie ervaring waarin met zoveel mogelijk beamers, dia projectoren of andere apparaten op witte muren werd geprojecteerd. Deze BYOB editie werd georganiseerd i.s.m. Studievereniging LiNK.

Partners → Studievereniging LiNK, Saxion

Datum → 29 januari 2016 20:00 - 00:00 uur

MADE IN TWENTE #2

Made in Twente waren speciale Preview & Meeting events in aanloop naar het Maker Festival Twente 2016. De events gaven de ins en outs van het MFT en waren erop gericht om te verbinden, inspireren en motiveren. Makers en geïnteresseerden die meer wilden weten over editie 2016, kennis wilden maken met de werkgroep en organisatie, andere makers wilden ontmoeten of juist andere makers zochten om samen iets te doen waren van harte welkom. Tijdens Made in Twente werd ook alvast een voorproefje gegeven van de verschillende zones waar het festival zich in 2016 op ging richten.

Datum → 16 maart 2016 19:00 - 21:00 uur

OPDRACHT EN INFO-AVOND BESCHILDERING TUNNELS EN GELUIDSCHERMEN

Tetem productie had een nieuwe opdracht uitgeschreven voor de beschildering van een aantal tunnels en geluidsschermen in Enschede. Op dinsdagavond 29 maart was er een speciale bijeenkomst voor kunstenaars om extra vragen te stellen. Deze opdracht werd uitgevoerd in opdracht van de gemeente Enschede, die de belevingswaarde van verschillende fietstunnels in Enschede wilde verbeteren. De gemeente had Tetem ingeschakeld voor het verzorgen van de uitvraag, de selectie en begeleiding van de opdracht.

Partner → Gemeente Enschede

Datum → 29 maart 2016 19:30 - 22:00 uur

DRAWING TALK MET JOEP BERTRAMS EN ARNO KRAMER

De diversiteit in tekenkunst was een van de uitgangspunten in de DRAWING FRONT tentoonstelling Teach me a new language. Naast een selectie van (inter)nationale kunstenaars, die zowel binnen als buiten de tekenkunst actief zijn, had de tentoonstelling een sterke link met kunstacademie AKI ArtEZ Enschede. Het werk van vier oud-studenten (Quinta Bies, Bas Kusters, Henrik Kröner en Sebastiaan Schlicher) en één docent (Kars Persoon) was opgenomen in deze expositie. In het kader van deze tentoonstelling organiseerde Tetem een DRAWING TALK waarbij oud AKI docenten Joep Bertrams en Arno Kramer samen in gesprek gingen over tekenkunst.

- Sprekers** → Joep Bertrams, Arno Kramer
- Partner** → AKI ArtEZ Academie voor Art & Design
- Datum** → 20 april 2016 19:00 - 21:00 uur

KUNSTNONSTOP : FRESH/FIELD

KunstNonStop, het platform voor professioneel beeldend kunstenaars in Enschede en omstreken nodigde startende en gevorderde kunstenaars, kunstliefhebbers en andere belangstellenden uit voor het derde KNS 'personeels'feest: de netwerkbijeenkomst voor kunstprofessionals. Het 'personeels'feest vond plaats in Tetem op het moment dat een deel van de AKI-Finals 2016 daar geëxposeerd werd. Een mooie gelegenheid om met name ook de jonge of net startende kunstenaars uit te nodigen om in een gezellige sfeer kennis te komen maken met kunstenaars die al langer werkzaam zijn in de kunstpraktijk. Fresh meets field (en natuurlijk vice versa!)

- Partner** → KunstNonStop
- Datum** → 30 juni 2016 17:00 - 19:00 uur

LUNCHCONCERT MET LIVE UITVOERING VAN THE MACHINES

Op zondagmiddag tijdens GOGBOT kon je in Tetem genieten van een unieke live uitvoering van Remko Scha's The Machines! Niemand minder dan Samuel Vriezen ging deze legendarische installatie bespelen. The Machines is een van de invloedrijkste werken van de vorig jaar overleden professor en kunstenaar Remko Scha. De installatie bestaat uit elektrische gitaren die worden bespeeld door kabels en decoupeerzagen. The Machines was te zien in de ere-tentoonstelling GOGBOT Tribute to Remko Scha in Tetem, waarin speciale aandacht werd besteed aan de machinekunst of kunstmatige kunst van Remko Scha.

- Kunstenaar** → Samuel Vriezen
- Partner** → GOGBOT
- Datum** → 11 september 2016 12:30 - 13:30 uur

KICK-OFF CULTUREEL SEIZOEN MET OPENINGSBRUNCH, PERFORMANCE EN ARTIST TALK

Tetem trapte het nieuwe culturele seizoen af met een openingsbrunch op zondag 25 september om 11:30 uur in Tetem. Tijdens deze brunch werden twee nieuwe tentoonstellingen geopend: Special Treats Street Special van het Rotterdamse collectief J&B en Observatories of the Self van Sara Nuytemans. Iedereen was van harte welkom om samen met de kunstenaars te genieten van een heerlijke vegetarische brunch en de nieuwe tentoonstellingen te bekijken. Na de brunch gaf Sara Nuytemans een performance en artist talk tijdens de speciale editie van de Culturele Zondag / UITfestival op de Oude Markt.

Kunstenaars → J&B en Sara Nuytemans

Partners → UITfestival, Culturele Zondag

Datum → 25 september 2016 11:30 - 17:00 uur

WEEKEND VAN DE WETENSCHAP

Wat is programmeren nou eigenlijk? Hoe kan je coderen zonder computer? Hoe gebruik je code op een computer om iets te creëren? Hoe kan je creatief programmeren? En welke programma's en tools kun je hiervoor gebruiken? De inloopworkshop 'Creatief coderen' vond plaats tijdens het Weekend van de Wetenschap op 1 en 2 oktober.

Deze workshop was geschikt voor iedereen van 8 tot 88 jaar en iedereen die nieuwsgierig is naar de beginselen van creatief programmeren.

Als eindresultaat maakte je een zelf geprogrammeerd kunstwerk!

Partners → Weekend van de Wetenschap
Roombeek Cultuurpark Educatie

Datum → 1 en 2 oktober 2016

LEZING NAOMI JACOBS: MIXOFOBIE EN DE STAD

Naomi Jacobs is filosoof en programmamaker. Op 19 oktober was zij i.s.m. Tetem te gast bij de AKI. Daar heeft ze een lezing gegeven aan AKI studenten over Mixofobie in de stad. De studenten konden de lezing vervolgens als input gebruiken voor het maken van werken voor de AKI Electrique tentoonstelling in Tetem binnen de programmalijn Living together with strangers. Tijdens deze avond werd tevens de Multi Solo-tentoonstelling geïntroduceerd waarvan Naomi Jacobs in 2017 curator is.

Spreker → Naomi Jacobs

Partner → AKI ArtEZ Academie voor Art & Design

Datum → 19 oktober 2016 19:00 uur

THE SMALLER PICTURE

Willemijn Calis is altijd gefascineerd door hoe mensen omgaan met ingrijpende gebeurtenissen en tegenslag. Hoe maak je dingen lichter, draaglijk? Een van de manieren om dat te doen is door er simpelweg een verhaal van te maken, want anders dan dieren hebben wij mensen beschikking over de taal. Mensen maken elkaar deelgenoot van hun eigen geschiedenis door erover te vertellen, herschrijven het hier en daar misschien ook wel eens. Want wat is een betere bestemming van de eigen mooi verpakte misère dan andermans oren?

Tijdens de performance *The smaller picture*, kreeg het publiek een verhaal voorgeschoteld dat gebaseerd is op en samengesteld uit verhalen van verschillende mensen die Willemijn heeft gesproken. Dit event vond plaats in het kader van de tentoonstelling *All is transformed* waarin Willemijn Calis, Marie Janin en Hanan Klei hun verhalen middels performances tot leven wekten.

Kunstenaar → Willemijn Calis

Datum → 11 december 2016 14:00 uur

LEZING MARTIJN DE WAAL: DE PLATFORMSAMENLEVING. STRIJD OM PUBLIEKE WAARDEN IN EEN ONLINE WERELD

Martijn de Waal is onderzoeker bij het lectoraat Play & Civic Media aan de Hogeschool van Amsterdam. Hij is medeoprichter van The Mobile City, een internationaal onderzoeksnetwerk dat sinds 2007 de rol verkent van digitale media in de stad. Hij is auteur van een reeks aan artikelen en boeken, waaronder *De stad als interface*. Eind 2016 verscheen *De Platformsamenleving. Strijd om publieke waarden in een onlinewereld*. Wilja Jurg, directeur van Tetem, opende de avond met een korte introductie van de programmalijn *Driving technology*. Daarna volgde de lezing van Martijn de Waal over de strijd om publieke waarden in een onlinewereld.

Spreker → Martijn de Waal

Datum → 21 december 2016 19:00 uur

2.4 Vrije Ruimte → tentoonstellingen

Het Vrije Ruimte programma bestaat deels uit eigen programmering en deels uit programmering door derden. Curatoren, culturele instellingen en kunstenaarsinitiatieven wordt zo de mogelijkheid geboden om tentoonstellingen te ontwikkelen.

In 2016 werden in de **Vrije Ruimte 11 tentoonstellingen en 1 community art expositie** getoond. Daarbij is de inhoudelijke samenwerking gevonden met partners als **AKI ArtEZ, Drawing Centre (Diepenheim), GGOBOT, Rijksmuseum Twenthe, Saxion en Atak**.

APPRENTICE/MASTER: GLITCH

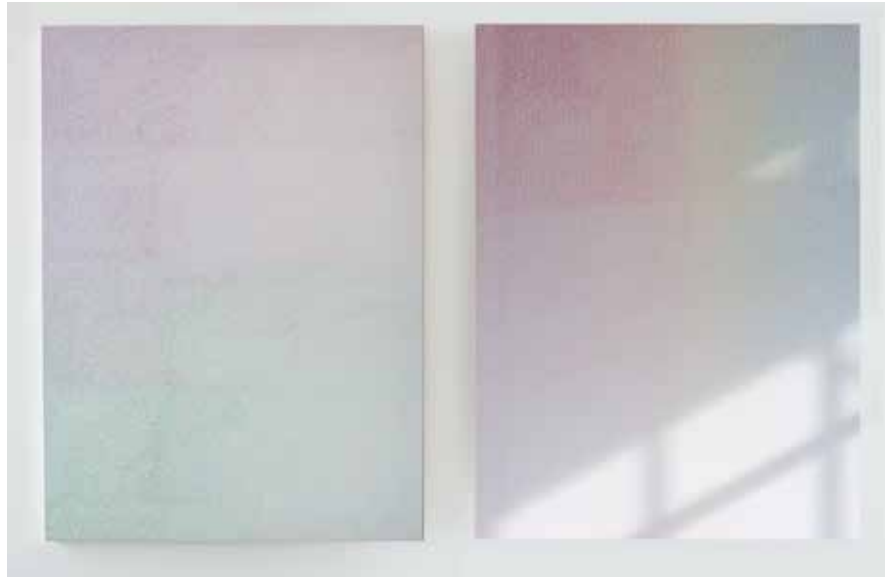
In 2015/2016 vond de achtste editie van het Apprentice/Masterproject plaats, georganiseerd door Kunstpodium T uit Tilburg. In dit project werden afstuderende kunststudenten (BA of MA) van verschillende Europese kunstacademies gekoppeld aan gerenommeerde hedendaagse beeldend kunstenaars, die aansluiting vinden in het werk van de studenten. Tijdens het project werkten groepen van vier tot vijf studenten samen met hun Meester-kunstenaar en exposeerden zij tezamen. In het seizoen 2015-2016 leidde dit tot 26 exposities in onder andere het Verenigd Koninkrijk, Ierland, België, Tsjechië, Spanje, Hongarije, Slovenië, Litouwen en Nederland. Tetem was een van de deelnemende locaties met de tentoonstelling Glitch waarin de studenten samen exposeerden met de Meester-kunstenaars Patrick Mangnus en Henny Overbeek.

Kunstenaars → Frederik Eegesborg, Patrick Mangnus, Henny Overbeek, Robert Palkovich, Daphne Straver, Giedrė Šaudytė en Barbora Švehláková

Partners → Kunstpodium T, AKI ArtEZ Academie voor Art & Design

Datum → 11 februari tot en met 6 maart 2016

DRAWING FRONT: TEACH ME A NEW LANGUAGE

Kunstvereniging/ Drawing Centre Diepenheim heeft in Kunstvereniging/ Drawing Centre Diepenheim 2016 het initiatief genomen om het hedendaagse tekenen onder de aandacht te brengen met de landelijke tekeningenmanifestatie Drawing Front. In de periode van februari t/m juni 2016 presenteerden 20 kunstenaarsinitiatieven en instellingen in Nederland tentoonstellingen waarin het tekenen centraal stond. Kruisdijk/Kuilboer schiep in Tetem met Teach me a new language een intervisueel universum van tekeningen in verschillende talen door diverse kunstenaars.

Kunstenaars → Steven Baelen, Paul Beumer, Quinta Bies, Marcel van Eeden, Paulien Föllings, Bas Kusters, Henrik Kröner, Femmy Otten, Kars Persoon, Abner Preis, Charlotte Schleiffert en Sebastiaan Schlicher

Partners → Kunstvereniging/ Drawing Centre Diepenheim, AKI ArtEZ Academie voor Art & Design

Datum → 10 maart tot en met 8 mei 2016

PLAATS DELICT

In 2014 organiseerde een groep verzamelaars uit Enschede de biënnale tentoonstelling Impulsief. Hierin stonden de impulsieve aankopen van verschillende kunstverzamelaars en kunstliefhebbers centraal. In hun expositie in 2016 toonden de verzamelaars opnieuw een deel van hun collectie, deze keer binnen het thema Plaats delict. De bezoekers werden uitgenodigd om een kijkje te nemen in een fictief 'verzamelaars huis' en te ontdekken hoe kunstwerken een plek kregen in verschillende privécollecties.

Partners → De verzamelaars Liesbeth van den Berg, Astrid Camerik, Kasper van Zuilekom en René Polman (kunstverzamelaars), Hanna Jansen (fotografie kamers)

Datum → 12 mei tot en met 19 juni 2016

AKI FINALS 2016 VRIJE RUIMTE

Net als voorgaande jaren was het eindexamenwerk van de afgestudeerden van AKI ArtEZ Enschede op verschillende locaties te zien in Roombeek Cultuurpark: AKI, Concordia, Dynamo Expo, Museum TwentseWelle locatie Rozendaal en Tetem. In Tetem waren eindexamen werken te zien in beide expositieruimtes. In de expositieruimte de Vrije Ruimte was het eindexamen werk te zien van afgestudeerden in Crossmedia Design, Fine Art Deeltijd en Fine Art Painting.

Kunstenaars → Ramazan Barlas, Joan Ederveen, Cees Smidt en Lyze Thüss (vrije ruimte). Annejet Riedijk (screening space).

Partner → AKI ArtEZ Academie voor Art & Design

Datum → 24 juni tot en met 10 juli 2016

MULTI SOLO: THE RHYTHM PAINTER

In de zomer van 2016 vonden er allerlei activiteiten plaats rondom het werk van kunstenaar en ontwerper Jaap Drupsteen, die al bijna veertig jaar op zoek is naar het perfecte samenspel tussen beeld en geluid. Zijn magnum opus op dit gebied was te zien in Rijksmuseum Twenthe, onder de titel The Rhythm Painter - audiovisuele abstracties van Jaap Drupsteen. Deze tentoonstelling vormde het startschot van een zomer vol activiteiten waarin alle facetten van Drupsteens werk werden belicht.

Vanaf 14 juli was in Tetem de tentoonstelling Multi Solo: The Rhythm Painter te zien met Jaap Drupsteen als gastcurator. Hiervoor had hij uit een open call drie kunstenaars uitgenodigd om hun samensmelting van beeld en geluid te laten zien. Tegelijkertijd werd het interactieve project The Rhythm Painter: Shape Your Identity getoond, gemaakt door zes Saxion studenten Kunst & Techniek.

Kunstenaars → Pandelis Diamantides (Microseq), Nils Mühlenbruch (Drifter TV) en David Scheidler

Partners → Rijksmuseum Twenthe, Saxion, GGOBOT, Atak, Roombeek Cultuurpark Educatie

Datum → 14 juli tot en met 4 september 2016

GGOBOT YOUNGBLOODS

De binnenstad van Enschede werd van 8 t/m 11 september tijdens GGOBOT weer omgetoverd tot een audiovisueel spektakel vol met kunst, technologie, workshops, muziek en live acts. In Tetem waren enkele genomineerden voor de Blink YOUNGBLOOD AWARD te zien. De winnaar werd bekend gemaakt tijdens de opening van GGOBOT.

Kunstenaars → Bjorn Gort, Willem Kempers, Elizaveta (LEEZA) Pritychenko, Cas Spoelstra en Karina Zavidova

Partner → GGOBOT

Datum → 8 tot en met 11 september 2016

SPECIAL TREATS STREETS SPECIAL

Het Rotterdamse collectief J&B maakt tekeningen, soundscapes, stickers en installaties met de taal van de straat en liet dit in de tentoonstelling Special Treats Streets Special zien. Op vuilniszakken en pizzadozen werden recente Europese protestborden opnieuw gecreëerd. Met de protestborden trekt J&B wat leeft op de straat de tentoonstelling binnen. Gekleurde vuilniszakken worden direct op de muur aangebracht. Ze vormen composities die refereren aan color field painting en minimal art, waarin protestborden als 'fade in' opdoemen. Op een verweerde Financial Times knielt een levensechte figuur in een

versleten streepjespak en dito overhemd. Op de kranten liggen munten en wanneer je goed kijkt zie je vliegen op de kleding van de figuur, die van Murano glas blijken te zijn.

Kunstenaars → J&B collectief

Datum → 15 september tot en met 16 oktober 2016

100 JAAR GRAFIEK UIT EEN PARTICULIERE COLLECTIE II

In het kader van de Maand van de Grafiek 2016 toonde Tetem wederom grafiek uit een particuliere collectie. In vervolg op de tentoonstelling onder dezelfde titel in oktober 2013, werd grafiek getoond uit overwegend de na-oorlogse periode. Gecombineerd met enkele oudere werken waaronder een unieke kleine ets van Jan Toorop, voorzien van een door hem handgeschreven opdracht. Er was ook werk te zien van o.a. Horst Antes (geïnspireerd door gedichten van Cesare Pavese), Serge Vandercam, Cees Andriessen, Arno Kramer, Frans Baake, Rudi Bastiaans en Merlijne Marell.

Kunstenaars → Jan Toorop, Horst Antes (geïnspireerd door gedichten van Cesare Pavese), Serge Vandercam, Cees Andriessen, Arno Kramer, Frans Baake, Rudi Bastiaans en Merlijne Marell.

Partners → collectie Wilploo, De Maand van de Grafiek

Datum → 20 oktober tot en met 20 november 2016

ALL IS TRANSFORMED

All is transformed, de titel van de expositie van Willemijn Calis, Marie Janin en Hanan Klei refereert naar de wetenschap waarin niets uit niets afkomstig is, waarin niets verdwijnt, maar alles slechts transformeert. Voor hun werk gaat dit evengoed op, de schilder laat uit materie een nieuw beeld ontstaan en elke kunstenaar zet indrukken en verhalen om naar werk en maakt het immateriële concreet. In Tetem hadden de drie jonge kunstenaars een narratieve ruimte gecreëerd, een verhaal dat beeldend en ruimtelijk werd verteld.

Kunstenaars → Willemijn Calis, Marie Janin en Hanan Klei

Datum → 24 november 2016 tot en met 15 januari 2017

2.5 Samenwerking en netwerk

Tetem werkt met verschillende cultuurpartners samen. Elk van deze samenwerkingen heeft een eigen karakter. Het kan gaan om het verwerven van nieuwe kennis en inzichten, om ketenversterking, of het ophalen van reflectie op eigen denken en programma en de mogelijkheid daarmee je visie te versterken.

Roombeek Cultuurpark

Samen met **Rijksmuseum Twenthe, Museum TwentseWelle, Concordia, Architectuurcentrum Twente** en **AKI ArteEZ** werkt Tetem aan het richting geven naar de toekomst. Roombeek Cultuurpark is de plek waar kunst, technologie en ondernemerschap elkaar ontmoeten en worden getoond. Roombeek Cultuurpark is er voor iedereen. Jong en oud, hoog en laagopgeleid, kansrijk en kansarm. In 2016 is gewerkt aan een gezamenlijke profilering, het ontwikkelen van een gedeelde visie op het Maker Festival en het stabiliseren en versterken van het educatie cluster.

Lokale culturele speelveld

Op lokaal en nationaal niveau wordt binnen het presentatieprogramma samenwerking gezocht met zowel de grotere presentatie- en podiuminstellingen, als met de kleine initiatieven. Tetem ondersteunt kleine culturele initiatieven daar waar mogelijk. Dit kan zijn in de vorm van leegstandsbeheer, het beschikbaar stellen van tentoonstellingsruimten of het ondersteunen van de tentoonstellingsproductie en het aangaan van een samenwerkingsprogramma.

- In 2016 is binnen het tentoonstellingen programma inhoudelijk samengewerkt met **AKI ArteEZ Enschede**, het Artist in Residence programma.
- In de Kunstautomatiek in de foyer van Tetem wordt in samenwerking met het initiatief **SHOW** ruimte geboden voor de verkoop van kunstwerken van jonge kunstenaars. SHOW is een initiatief van Jasmijn Miltenburg.
- Het jaarevent van **KunstNonStop.nl** vond plaats in Tetem.
- Als mediakunstinstelling heeft Tetem nauwe verwantschap met **Planetart** en **GGOBOT**. Sinds de oprichting van die organisaties biedt Tetem onderdak aan het mediakunsthistorie festival GGOBOT. Tevens biedt Tetem productionele en promotionele ondersteuning aan de GGOBOT-activiteiten.
- Er is in de tentoonstelling **Plaatst delict** samengewerkt met **8 lokale kunstverzamelaars**.
- In het tentoonstellingsprogramma is het werk getoond van **56 Enschedese kunstenaars**. Een deel van deze kunstenaars waren betrokken bij initiatieven als **Studio Complex, Hangarr, Kunst-non-stop**.

Onderwijsinstellingen

De veelheid aan onderwijsinstellingen in Enschede biedt een rijkdom waar Tetem graag gebruik van maakt:

- Jaarlijks vindt de tentoonstelling AKI Electrique van **AKI ArteEZ** plaats in Tetem. AKI Electrique is een tentoonstelling met het werk van derde- en vierdejaars studenten Fine Art Media.

- In samenwerking met **AKI ArtEZ** is een lezingenprogramma ontwikkeld dat een programmatische verbinding legt tussen de twee organisaties. Dit heeft geresulteerd in een gezamenlijk lezingenprogramma.
- In samenwerking met **Universiteit Twente, Saxion, AKI ArtEZ** en het **ROC** is gewerkt aan de ontwikkeling van activiteiten voor het Bring Your Own Beamer event en het Maker Festival Twente.

Nationaal netwerk

Tetem is actief binnen landelijke netwerken en neemt, afhankelijk van vraag en situatie, een organiserende, anticiperende, activerende, bindende, communicerende, enthousiasmerende of committerende rol in. Het netwerk dat ontstaat biedt de mogelijkheid om kennis en ervaringen te delen, elkaar promotioneel en programmatisch te versterken en nieuwe thema's en gebieden te onderzoeken om zo tot innovatieve en verrassende inzichten, tentoonstellingen, programma's en projecten te komen.

- We zijn aangesloten bij **DE ZAAK NU**, de belangenvereniging van de presentatie-instellingen in Nederland. Tetem draagt actief bij door het plaatsen van publicaties op de website en het anticiperen op oproepen van deze belangenvereniging.
- We onderhouden professionele relaties met nationaal toonaangevende mediakunstinstellingen en mediakunsthoeven als Het Nieuwe Instituut (Rotterdam), **MU** (Eindhoven), **Showroom Mama** (Rotterdam), **V2** (Rotterdam), **TodaysArt** (Den Haag), **GOGBOT** (Enschede).
- De tentoonstellingen Ultraviolet, AKI Electrique en AKI Finals werden ontwikkeld in samenwerking met **AKI ArtEZ academie voor kunst en design**.
- De Screening Super Hero werd geprogrammeerd in samenwerking met **ARE** (Artist Residenties Enschede).
- De tentoonstelling van What Walls want werd ontwikkeld in samenwerking met **V2** (Rotterdam) en **Avans Hogeschool** (Tilburg/Breda).
- De tentoonstelling en de concerten rond Tribute to Remko Scha kwamen tot stand in samenwerking met **GOGBOT**.
- De tentoonstelling We are never ever ever getting back together werd ontwikkeld in samenwerking met het **kunstenaarsplatform iii** (Den Haag).
- We maken onderdeel uit van het internationale **BYOB-netwerk**. Bij de organisatie van de 6e BYOB-bijeenkomst is samengewerkt met mediakunstenaars uit heel Nederland en België, **Stichting Fris** (platform voor ondernemende creatievelingen | Twente), **TkkrLab** (Enschede), **Universiteit Twente, Saxion, ROC, AKI ArtEZ** en **Makerspace** (Utrecht).

2.6 Kengetallen tentoonstellingen en events

Bereik Medialab tentoonstellingen: **15.646 bezoekers**

Bereik Vrije Ruimte tentoonstellingen: **15.646 bezoekers**

Bereik Lab-events: **508 deelnemers**

Herkomst bezoekers tentoonstellingen	
Totaal geïnterviewde bezoekers tijdens openingen en reguliere openingstijden.	303
Enschede	52%
Overig Overijssel	20%
Overig Nederland en Internationaal	28%

Klanttevredenheid			
Totaal geïnterviewde bezoekers tijdens reguliere openingstijden.	261		
	onvoldoende	voldoende	goed
Waardering gastvrijheid	0	9	91
Medialab			
Bezoekerswaardering expo	4	21	68
Bezoekersbeoordeling informatievoorziening	4	40	56
Vrije Ruimte			
Bezoekerswaardering expo	2	41	57
Bezoekersbeoordeling informatievoorziening	8	42	51

3 Productie en Kunst & Kunde

Kunst staat niet op zichzelf, maar is verweven met de maatschappij. Tetem heeft een breed cultuur- en economieprogramma ontwikkeld en levert daarmee een bijdrage aan zowel een creatieve, innovatieve en artistiek interessante omgeving als aan het culturele ondernemersklimaat van de stad Enschede en de regio Twente.

Het Productiehuis is ontstaan naar aanleiding van de vraag van lokale kunstenaars naar ontwikkelingsmogelijkheden en richt zich op de bevordering van de professionele ontwikkeling van kunstenaars. Het Productiehuis werft opdrachten uit het bedrijfsleven, de non-profit- en de publieke sector. Kunstenaars krijgen de mogelijkheid om onder begeleiding nieuwe kennis en ervaring op te doen, wat leidt tot verdieping dan wel verbreding van de eigen beroepspraktijk.

De opdrachten lopen qua discipline en omvang sterk uiteen. Het gaat om autonome en toegepaste kunstopdrachten, sociaal-artistieke projecten en organiserende en producerende opdrachten. Denk aan het vervaardigen van een videoportret in opdracht, het opzetten van een participatie-project rond de herinrichting van een wijk, het programmeren en organiseren van een symposium of netwerkbijeenkomst en het ontwikkelen en begeleiden van workshops. De leerlijn voor de deelnemende kunstenaar en het ontwikkelen van expertise voor de eigen organisatie nemen binnen iedere opdracht een centrale positie in.

Tetem Productie ondersteunt de opdrachtgever bij het formuleren van de opdrachtomschrijving en de selectie van deelnemende kunstenaars. De kwaliteit van zowel het proces als het resultaat wordt bewaakt. Kunstenaars worden begeleid en gecoacht binnen de opdracht. De binnen de organisatie aanwezige kennis en expertise, alsmede het netwerk van de organisatie, worden daarbij ingezet.

Als intermediair tussen opdrachtgever en kunstenaar bewaakt Tetem Productie de kaders van het opdrachtgeverschap en begeleidt de kunstenaar zowel bij de ontwikkeling en uitvoer van de opdracht als in diens ondernemerschap.

Het Productiehuis is ontwikkeld als een win-win-model: ter versteviging van het lokale productieklimaat én als verdienmodel voor de organisatie. De voor 2016 gestelde omzetdoelstellingen zijn niet behaald. De belangrijkste reden is (in aansluiting op 2015) een verschuiving van rollen. Tot zomer 2014 werkte Tetem in alle projecten als 'aannemer' van de volledige opdracht, eind 2014 is een wijziging in de uitvoering doorgevoerd, die het mogelijk maakt ook andere rollen aan te nemen. Steeds vaker vervult het Productiehuis een adviesrol waarbij kunstenaars voor begeleiding en vragen terecht kunnen bij Tetem, maar waarbij het honorarium en de materiaal kosten van de kunstenaar rechtstreeks worden gedeclareerd aan de opdrachtgever. Deze wisseling van rol resulteerde in een groot verschil in omzet, terwijl de doelstellingen volledig bereikt konden worden.

In aanvulling op het Productiehuis draait het Kunst & Kunde programma. In 2016 heeft de focus gelegen op twee hoofdactiviteiten. Het ontwikkeltraject in het kader van de Nieuwe Maker Regeling en de ontwikkeling van de training Prestatiemeting en Bijsturing. Voor beide trajecten ontvangt Tetem provinciale ondersteuning.

3.1 Kengetallen productie

- In totaal staan **138 kunstenaars** ingeschreven bij Tetem Productie. Kunstenaars op deze lijst ontvangen de uitvragen van Tetem Productie en wordt de kans geboden deel te nemen aan informele en formele ontmoetingen, waarin de overdracht van kennis en kunde centraal staat. Ongeveer 70% van deze kunstenaars woont en/of werkt in Enschede.
- In 2014 zijn er in totaal **11 opdrachten** verstrekt aan in totaal **5 verschillende kunstenaars**. Een deel van deze opdrachten betreffen ontwerp-, organisatie- en registratie-opdrachten. Drie opdrachten resulteerden tot een autonoom product.
- In opdracht van Museum Buurtspoorweg heeft **Merlin Marksi** de transitie van de historische wagon tot museumbioscoop op zich mogen nemen.
- Voor de gemeente Enschede heeft kunstenaar **Liza Beldman** ondersteunende werkzaamheden inzake het beheer van de collectie Enschede uitgevoerd.
- Kunstenaar **Marco Merlijn** heeft voor de gemeente Enschede een ontwerp gemaakt voor beschildering van de Eschmarktunnel. Hij heeft de opdracht ook kunnen uitvoeren in 2016.
- Voor de gemeente Enschede heeft kunstenaar **Liza Beldman** diverse inrichtingsplannen gemaakt en uitgevoerd voor de presentatie van de collectie Enschede, zowel voor het stadskantoor als voor het stadhuis.
- Kunstenaar **Marco de Vries** heeft ontwerpen mogen maken voor de Geluidsschermen Rijksweg A35: Oude Dijk en Geluidsscherm Rijksweg A35: Boswinkel. Hij heeft de opdracht ook kunnen uitvoeren in 2016.
- Kunstenaar **David Scheidler** heeft de organisatie rond de plaatsing van het kunstwerk 'een lintje voor de koning' op zich mogen nemen.
- In opdracht van kunstenaar Jeanet Sniijders heeft kunstenaar **Merlin Marski** de montage van een art-movie op zich mogen nemen.
- In opdracht van de gemeente Enschede heeft **Merlin Marski** de Monumentenprijs 2017 mogen ontwerpen.

4 Tussentijd

Enschede besteedde de afgelopen jaren steeds meer aandacht aan de ontwikkeling van creativiteit in de stad. Zo is meer ruimte ontstaan voor de ontwikkeling van creatieve broedplaatsen: gebouwen waarin kunstenaars en creatieve ondernemers werken en soms ook wonen. De plekken danken hun succes aan de mix van professionals en starters, de interactie tussen verschillende creatieve disciplines en de innoverende werking die van dit alles uitgaat. Tetem biedt ondersteuning aan kunstenaars in initiatieven bij het opzetten van creatieve broedplaatsen en community 's. De wijze waarop ondersteuning geboden wordt verschilt per 'pand'. Het kan gaan om bijvoorbeeld advies en ondersteuning bij de onderhandelingen met de eigenaar, het vinden van de juiste rechts- en organisatievorm, promotie en publiciteit of toegang tot een netwerk.

4.1 Tussentijd panden

BLEKERSTRAAT 165

In het voormalig Robson-pand aan de Blekerstraat in Enschede is Stichting Vierkwart gehuisvest. Vierkwart is een cultureel platform met een breed aanbod aan culturele activiteiten die verweven zijn met duurzaamheid. Blekerstraat 165 biedt een podium en werkplekken voor kunstenaars, gericht op verbinding door creativiteit en innovatie. In de voormalige pyjamafabriek worden 13 ruime ateliers, een werkplaats en een expositieruimte gerealiseerd. Verder is er een ecologische moestuin, een vegetarisch eetcafé en zijn er verschillende workshops te volgen.

Bij Stichting Vierkwart kunnen kunstenaars samenwerken en worden mogelijkheden gecreëerd voor het leggen van een vruchtbare culturele bodem. Zo bouwt Vierkwart aan een veelzijdig kunstklimaat en levert een maatschappelijke en culturele bijdrage aan de regio.

CROMHOFFSBLEEKWEG 69 / INDUSTRIESTRAAT 32

De hal aan de Cromhoffsbleekweg 69/Industriestraat 32 is in gebruik als creatieve broedplaats en atelierruimte van het kunstenaarsinitiatief Hangarrrrr. De kunstenaars die er momenteel gebruik van maken, zijn Luuk van Binsbergen, Hans Runge, Ira Birgit Schulte, Sebastian Gräve, Sara Dojan en Aike Lötkemöller. Ook op deze locatie vinden diverse activiteiten plaats, zoals de open-atelierdagen en deelname aan de festivals The Overkill en GGOBOT.

CROMHOFFSBLEEKWEG 75

De grote loods aan de Cromhoffsbleekweg 75 was vroeger in gebruik door een autoschade- en herstelbedrijf. Nu dient het pand als creatieve broedplaats en atelierruimte. De gebruikers van de hal hebben zich verenigd in Studio Complex. Zowel de groep als de individuele kunstenaars nemen deel aan tentoonstellingen en projecten en organiseren open-atelierdagen waarbij ze hun werken aan het publiek presenteren.

De kunstenaars van Studio Complex zijn: Jeroen Gras, Elise Leusink, Jelle de Graaf, Marie Janin, Jan Krühler, Jaap Mutter, David Scheidler en Wouter Kops.

DEURNINGERSTRAAT 28

Deurningerstraat 28 deed vroeger dienst als showroom en garage. Het multifunctionele pand is nu in gebruik als culturele ontmoetingsplek en expositieruimte onder de naam **TANKSTATION Cultureel Vulpunt**.

Het TANKSTATION is een culturele ontmoetingsplek voor jong en oud waar kunst, cultuur, educatie, wetenschap en heerlijk eten samenkomen. Bezoekers worden door middel van kruisbestuiving zowel met elkaar, als met het rijke aanbod van culturele initiatieven en activiteiten in aanraking gebracht. Door de ontwikkeling van een breed en toegankelijk kunstplatform in Enschede werken veel enthousiastelingen samen, waarbij de combinatie van verschillende functies en activiteiten een belangrijke rol spelen in de creatie van een uitdagend aanbod. Denk aan (vegetarische) diners, exposities, performances, lezingen, filmavonden, glasblaasdemonstraties of workshops.

4.2 Kengetallen Tussentijd

→ Het Tetem Tussentijd programma bood in 2016 **woon- en werkplekken** voor rond de **50 lokale kunstenaars**.

5 Maker Festival Twente 2016

Het Maker Festival Twente (MFT) kent een eigen dynamiek en tijdsfad. Aan de subsidieverstrekkers is een uitgebreid jaarverslag aangeleverd over editie 2016. In aansluiting op de afrondingen is een vaststellingsbeschikking ontvangen voor de ontvangen subsidies. In dit jaarverslag een beknopte samenvatting van het Maker Festival Twente 2016.

5.1 Wat is een Maker Festival

Maker Festivals of Maker Faires zijn festivals van en voor inventiviteit, creativiteit en vindingrijkheid die de 'makers' in de schijnwerpers zetten. Het zijn evenementen waar bedrijven, uitvinders, doe-het-zelvers, ambachtslieden, wetenschappers, kunstenaars en andere makers laten zien wat ze maken, delen en wat er geleerd kan worden. Maker Faires stimuleren kennisdeling en innovatie en zijn een broedplaats en ontmoetingsplaats voor iedereen – jong en oud – die geïnteresseerd is in techniek.

De term Maker Faire komt uit de Verenigde Staten waar de festivals sinds 2006 een begrip zijn. Inmiddels vinden ze over de hele wereld plaats. In Europa vindt er een European Maker Week plaats, dit is een internationaal netwerk van Maker Festivals en andere evenementen op het gebied van techniek, innovatie en maken. Het doel is om het belang van creativiteit en innovatie bij alle scholen in Europa onder de aandacht te brengen en om verbindingen te leggen met lokale makers en publiek. Ook het Maker Festival Twente maakt onderdeel uit van deze week. Twente heeft alles in zich om haar maakindustrie en de innovatie die hier wordt gerealiseerd in de schijnwerpers te zetten en te benadrukken dat 'maken' de toekomst heeft. Het gaat om het delen van wat er wordt gerealiseerd, het stimuleren van creativiteit en inventiviteit en niet te vergeten het aanspreken van de jeugd. Het MFT is een ontmoetingsplaats voor creatief en technisch experimenteren. De bezoeker van het festival ervaart door het meekijken, meedoen en beleven het nut en plezier van zelf dingen bedenken en maken. Dat kan bijvoorbeeld door het meedoen met diverse workshops.

5.2 Editie MFT 2016

Het derde Maker Festival Twente vond plaats van 25 t/m 29 mei en is een groot succes geworden. De Makers & Inspiratiebeurs werd door 7.250 mensen bezocht. Samen met de bijna 2.800 deelnemers en bezoekers van de Play & Learn dagen en de ruim 400 deelnemers aan het expert-programma, hebben in totaal 10.500 kinderen, jongeren en volwassenen op een toegankelijke manier kennis gemaakt met techniek, innovatie en creativiteit, en hebben experts een uitdagend professioneel traject gevolgd. Dit werd mogelijk dankzij de grote inzet van makers, vrijwilligers en een goede organisatie.

Het aantal bezoekers lag iets lager dan vorig jaar. Dit hangt waarschijnlijk samen met de entreeprijs die dit jaar voor het eerst werd geheven. Voor jongeren kan dit een drempel vormen.

Aan de 2.800 leerlingen die aan het Play & Learn programma deelnamen, hebben we vrijkaarten voor 2 personen verstrekt. Daarnaast betrof het aantal vrijkaarten voor alle deelnemers, sponsors en betrokken bedrijven 1.470 stuks en zijn 630 vrijkaarten aan de Voedselbank gegeven, alwaar het MFT 2016 plaatsvond. Ruim 3.500 bezoekers hebben gebruik gemaakt van een vrijkaart.

Tijdens het festival kon het publiek naast workshops, demonstraties en presentaties, ook genieten van jonge singer-songwriters die hun eigen muziek vertolkten en van heerlijk vegetarisch eten.

Het publiek is geïnspireerd en de deelnemers zijn gemotiveerd om hun kennis en vaardigheden meer uit te dragen en meer contact te zoeken met andere makers, bedrijven en instellingen.

5.3 De toekomst

De 4^e editie van het MFT zal plaatsvinden op zaterdag 20 en zondag 21 mei 2017 in Roombeek Cultuurpark in Enschede. Het MFT 2017 zal in het teken staan van 'Leonardo de Uitvinder'. Dankzij de samenwerking tussen Rijksmuseum Twente, Tetem en TwentseWelle, worden gevarieerde tentoonstellingen gerealiseerd die zowel de wetenschappelijke als de culturele kant van deze unieke kunstenaar/wetenschapper belichten en daardoor een breed publiek aanspreken. Dit sluit aan op onze overtuiging dat MFT alles in zich heeft om uit te groeien tot een beeldbepalend festival voor bezoekers uit heel Overijssel en professionals uit heel Nederland.

Voorafgaand aan het MFT 2017 zullen weer 'Play & Learn' dagen plaatsvinden in Enschede, Hengelo en Almelo. Om het fundament te creëren voor een nog bredere regionale spreiding, is het de wens om in de toekomst nog meer gemeenten te enthousiasmeren om dergelijke dagen te organiseren en zo een nog groter (jong) publiek te bereiken. Hiertoe zijn inmiddels contacten gelegd met diverse gemeenten.

5.4 Kengetallen Maker Festival Twente

- **7.250 bezoekers** Makersbeurs
- **2.800 deelnemers en bezoekers** van de Play & Learn dagen
- **400 deelnemers** aan het expert-programma
- Totaal ruim **10.500 deelnemende en bezoekende kinderen, jongeren en volwassenen**.

6 Educatie

Roombeek Cultuurpark Educatie

Het bundelen van denkvermogen en daadkracht tussen Rijksmuseum Twenthe, Museum TwentseWelle en Tetem resulteerde in de oprichting van Roombeek Cultuurpark Educatie.

Doel van de samenwerking is het ontwikkelen en aanbieden van een nog rijker en aantrekkelijker palet aan cultuur-educatieve activiteiten. De samenwerking biedt niet alleen praktische voordelen op het gebied van professionalisering, logistiek, boekingen en dergelijke, maar vooral ook inhoudelijke kansen. Door de intensieve samenwerking ontstaan nieuwe mogelijkheden om bijvoorbeeld de cultuurhistorische kennis van Museum TwentseWelle te combineren met de kunsthistorische kwaliteiten van Rijksmuseum Twenthe en de nieuwe technologische capaciteiten van Tetem. De samenwerking is mede gericht op innovatieve educatievormen die aansluiten bij het snel veranderende onderwijsveld.

Om het gezamenlijk denkvermogen en de daadkracht te vergroten is ervoor gekozen de educatieve afdelingen samen te brengen onder de centrale aansturing van Tetem. Feitelijk betekent dit een transitie van de programmapoot digit/educatie naar de programmapoot Roombeek Cultuurpark Educatie (RCE).

In 2015 is een start gemaakt met de fusie van de educatie afdelingen van het Rijksmuseum Twenthe (RMT), TwentseWelle (TW) en Tetem. Mensen, middelen, kennis en netwerk werden vanuit de drie organisaties samengevoegd in RCE. Dit resulteerde in een omvangrijk en krachtig educatief team, een gezamenlijke website, een gedeelde brochure en het flexibiliseren van de aanwezige middelen.

In 2016 is de fusie een stap verder doorgevoerd en zijn de vrijwilligers van RMT ingebracht in RCE. Ook zijn de werk- en bedrijfsvoering processen van de drie organisaties vergaand op elkaar afgestemd en is ervoor gekozen om het door Tetem gebruikte ICT-systeem te introduceren binnen TW en RMT. De daadwerkelijke implementatie van het ICT-systeem staat ingepland voor voorjaar 2017.

Voor het onderwijs heeft de fusie door de eenduidige centraal aangestuurde communicatie en planning optimaal voordeel opgeleverd.

6.1 Educatie | ontwikkelingen PO

In 2016 heeft RCE de relatie met het primair onderwijs uitgebreid en is het netwerk verstevigd. Binnen het PO is gestart met het werken met regiomanagers. Hiermee is er voor scholen heel duidelijk 1 contactpersoon voor alle organisaties gekomen. De behoefte van het primair onderwijs aan cultureel aanbod gericht op de digitale beeldcultuur is groot. In aansluiting op deze vraag vanuit het onderwijs heeft RCE ook dit jaar nieuwe leerlijnen en workshops ontwikkeld. Nieuwe ontwikkelingen richten zich met name op digitale media, nieuwe technieken, de verbinding tussen kunst en techniek en 21st Century skills.

In alle programma's wordt gebruik gemaakt van procesgerichte methodieken en het onderzoekend leren. Voor alle leerlijnen geldt dat deze goed aangepast kunnen worden aan de wensen van de school. Een deel van de leerlijnen bestaat uit een gedeelte dat wordt verzorgd door de groepsleerkrachten en een deel dat wordt verzorgd door museumdocenten en/of kunstenaars. Een beperkt deel van de leerlijnen kan volledig verzorgd worden door de groepsleerkracht.

6.2 Cultuureducatie met Kwaliteit

In de zomer van 2012 publiceerde het Fonds voor Cultuureducatie de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit. Het doel van deze regeling is het creëren van een stevig fundament voor cultuureducatie in het onderwijs. De Raad voor Onderwijs stelt dat cultuureducatie in het hart van het onderwijs hoort: daar wordt een fundament gelegd voor de culturele ontwikkeling van kinderen. Deze visie van de Raad voor Onderwijs sluit naadloos aan bij de visie en werkwijze van RCE. RCE heeft de regeling dan ook omarmd en participeert als cultuurpartner in Culturage binnen de Gemeente Enschede en in enkele provinciale pilots.

Culturage

Lokaal werken 12 Enschedese culturele instellingen en 28 basisscholen aan de verbetering en vernieuwing van het cultuuronderwijs in Enschede. Er wordt hierbij gewerkt aan de ontwikkeling van een logische leerlijn voor groep 1 t/m 8, waarbij zoveel mogelijk integratie plaatsvindt tussen taal, rekenen en wereldoriëntatie. Ook de expertise van de groepsleerkrachten op de kunstvakdisciplines wordt vergroot en bovendien staat een goede verbinding van de school met de culturele omgeving op het programma. Cruciaal is dat alle onderdelen van het

programma in het samenspel tussen onderwijs en cultuur worden ontwikkeld. In de loop van de vier jaar wordt alle kennis tevens getoetst op en verspreid onder de andere scholen.

Om aan te sluiten op de werk-structuur van Culturage is gekozen om vanuit RCE drie ambassadeurs aan te wijzen die ieder een van de partner-organisaties vertegenwoordigen. De aansturing van deze drie medewerkers gebeurt centraal vanuit RCE. In 2016 is door de ambassadeur van Tetem gewerkt met: de Roombeekschool, de Anna van Buren, Het Zeggelt, De Regenboog en het IKC Tweekelerveld. De ambassadeur van het RMT heeft in 2016 gewerkt met de Alfonsusschool, Freinetschool De Bothoven, de Prinseschool en De Koning. En de ambassadeur van de TW heeft in 2016 gewerkt met de Prinseschool, Al-Ummah, De Huifkar en Het Palet.

CMK-OVERIJSEL

Regionaal werkt RCE samen met onderwijsinstellingen in het primair onderwijs, het voortgezet speciaal onderwijs en cultuurpartners aan de ontwikkeling van verschillende pilots. In aansluiting op het advies van de Onderwijsraad werkt RCE aan een eigentijds curriculum. Dit is erop gericht om kinderen en jongeren een stevige basis te bieden voor hun persoonlijke, maatschappelijke en beroepsgericht functioneren. Kinderen krijgen de ruimte om te experimenteren, leren probleemoplossend te denken, creatief te handelen en te reflecteren. Daardoor ontwikkelen ze zich spelende- en makende wijs. Het ontwikkelen van creatieve en 21st Century skills gaat hand in hand.

De voor de provincie ontwikkelde pilots zijn interdisciplinair en hierbij wordt samengewerkt met de Nederlandse Reisopera (Enschede), het Orkest van het Oosten (Enschede), Introdans (Arnhem), het Theaterschip (Deventer), Natura Docet (Denekamp), Theater Young Ones (Zwolle), de Stadskamer (Zwolle) en vier bibliotheken (Almelo, Dalfsen, Hardenberg en Ommen).

6.3 Educatie | ontwikkelingen VO

In 2016 heeft RCE de relatie met het voortgezet onderwijs verstevigd. De behoefte van het voortgezet onderwijs aan vakoverstijgend cultureel aanbod, gericht op de digitale beeldcultuur en 21st Century skills is groot. Het ontwikkelen van een vakoverstijgend programma is, door de binnen het voortgezet onderwijs gehanteerde structuur met vakleerkrachten, complex. Het vakoverstijgend werken komt mondjesmaat tot stand en is vaak afhankelijk van de samenwerkingsstructuur binnen de school.

Naast de wens om vakoverstijgend te werken, ontstaat bij steeds meer scholen de vraag naar een 'leerraamwerk' voor de beeldende vakken. De ontwikkelde leerraamwerken zijn goed inzetbaar voor projectonderwijs en kunnen een goede basis bieden voor projectdagen. Er zijn vak- en discipline overstijgende leerraamwerken ontwikkeld voor verschillende scholen: Stedelijk Lyceum Zuid, Kottenpark, Reggesteijn en Attendiz.

Naast de reguliere workshops en de leerraamwerken loopt het Art2Go programma.

Art2Go is een gezamenlijk initiatief vanuit de culturele instellingen uit Enschede. Het project is ontwikkeld voor tweedejaars leerlingen uit het voortgezet onderwijs. Iedere leerling uit Enschede maakt kennis met drie verschillende culturele instellingen en een breed cultureel programma. Leerlingen uit de regio maken kennis met twee of drie verschillende culturele instellingen.

De uitgangspunten achter Art2Go zijn eenvoudig. Iedere deelnemer maakt een keuze voor een themagebied en volgt gedurende één dag twee of drie workshops in aansluiting op dit thema. De workshops worden gevolgd in kleine groepen van maximaal 15 leerlingen. In 2016 werden er zeven themagebieden aangeboden; straattaal, stadsgeluiden, bouwen, horen, zien en zingen, actie-reactie, nieuwsitem en menskracht. Het merendeel van de themagebieden is aanpasbaar aan het niveau van de leerlingen. Een aantal themagebieden zijn specifiek gemaakt voor leerlingen van een bepaald niveau.

6.4 Educatie | ontwikkeling MBO

In 2016 stond het door ontwikkelen van het MBO-programma en het verdiepen van de relatie met het MBO hoog op de agenda. Het aantal MBO-leerlingen in Enschede en de regio is groot, maar de participatie van MBO-ers aan het educatief programma relatief laag. In 2016 is het gelukt de deelname vanuit het MBO-onderwijs aanzienlijk te verhogen: een toename van ongeveer 500 naar bijna 1600 MBO-studenten.

Het belangrijkste programma voor het MBO betreft een leerlijn rond het Maker Festival. Deze leerlijn beslaat een tijdspad van 2 jaar en kan integraal worden opgenomen in het curriculum van de scholen. Voor de eerstejaars is een speciaal programma ontwikkeld waarbij de MBO-studenten het Maker Festival bezoeken. De tweedejaars ontwikkelen in een periode van 4/5 weken creatieve concepten voor het Maker Festival en presenteren deze op de onderwijsdagen.

6.5 Samenwerking en netwerk

Culturage

Culturage is de Enschedese naam voor de landelijke pilot Cultuureducatie met Kwaliteit van het Ministerie voor Onderwijs en Cultuur. Culturage heeft als doelstelling een verbetering binnen het cultuuronderwijs teweeg te brengen. Het initiatief voor Cultuureducatie met Kwaliteit komt bij de school te liggen en wordt daardoor meer vraag gestuurd in plaats van aanbod gericht. Lokale samenwerkingspartners binnen Culturage zijn: **Bibliotheek Enschede, Concordia film-theater-expositie, Kaliber Kunstenschool, Muziekbank Enschede, Orkest van het Oosten, Nederlandse Reisopera, Poppodium Atak, Rijksmuseum Twenthe, Theater Sonnevand, TwentseWelle en Wilminktheater.**

Art2Go

Art2Go is een gezamenlijk initiatief vanuit de culturele instellingen uit Enschede. Het project is toegankelijk voor alle leerlingen uit het voortgezet onderwijs. Iedere leerling maakt kennis met twee of drie verschillende culturele instellingen en een breed cultureel programma. Tetem is coördinator van dit op samenwerking en versterking gerichte educatieprogramma. Partners binnen dit project zijn **Bibliotheek Enschede, Concordia, Fotogalerie Objektief, Kaliber Kunstenschool, Kunstenmakers, Naaicafé Reina, Nederlandse Reisopera, Orkest van het Oosten en Wilminktheater.**

Inhoudelijke samenwerkingen Cmk

In de ontwikkeling van een inhoudelijk educatief programma heeft de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit een grote impact gehad. In samenwerking met partners uit de regio zijn educatieve programma's en leerlijnen ontwikkeld voor het primair onderwijs en het speciaal voortgezet onderwijs. Samenwerkingspartners zijn: **Bibliotheek Almelo, Bibliotheek Hardenberg, Bibliotheek Ommen, Introdans, Natura Docet, Rijnbrinkgroep en de Stadkamer.**

De zaak van Heek

In samenwerking met **Theatergroep De Nieuwe Koning** is een interactieve theatervoorstelling ontwikkeld die zich afspeelt in de museumzalen van Rijksmuseum Twenthe. Aansluitend aan de theatervoorstelling vindt een creatieve verwerkingsworkshop plaats.

De Creatieve Code & Creatief coderen

Programmeren trekt steeds meer de aandacht, ook in het onderwijs. Maar programmeren alleen spreekt kinderen niet altijd aan. In samenwerking met het MU (Eindhoven) zijn twee leerlijnen ontwikkeld. Beide leerlijnen maken leerlingen (en docenten) bewust van de code waaruit onze digitale wereld is opgebouwd. Samen met kunstenaars worden programmeertalen ontdekt en toegepast, met kunstwerken als eindresultaat.

De leerlijn Creatief coderen richt zich op de integratie van ICT en creatieve doelen. De leerlijn Creatieve Code richt zich op de creatieve doelen.

Netwerk

- RCE is lid van **Cultuurconnectie**, de bracheorganisatie voor kunsteducatie
- we onderhouden professionele relaties met vakorganisaties als **Cultuur en Ondernemen** en het **LKCA** (Landelijk Kenniscentrum Cultuureducatie en Amateurkunst)
- we worden met regelmaat gevraagd bijdragen te leveren aan de denktanks rond de ontwikkeling en invulling van het nieuwe cultuureducatiebeleid van de **Provincie Overijssel**.

6.6 Kengetallen educatie

Cultuureducatie & participatie

- totaal **1.360 activiteiten**
- **44.313 deelnemers** aan het workshop programma
- **2.600 deelnemers** aan het participatie programma, rondleidingen en presentaties
- **7.009 deelnemers** doorgeleid naar partner cultuurinstellingen
- **Totaal bereik RCE 53.922 deelnemers**

Publieksbereik per doelgroep (periode 1 januari t/m 31 december 2015)

- > 9834 leerlingen PO uit de gemeente Enschede
- > 9409 leerlingen VO uit de gemeente Enschede
- > 1169 MBO en HBO studenten uit de gemeente Enschede
- > 353 groepsleerkrachten en professionals uit de gemeente Enschede
- > 5147 vrije tijds deelnemers uit de gemeente Enschede
- > 6900 leerlingen PO uit de regio
- > 9370 leerlingen VO uit de regio
- > 393 MBO en HBO studenten uit de regio
- > 938 groepsleerkrachten en professionals uit de regio
- > 1262 vrije tijds deelnemers uit de regio
- De leerlingen die deelnamen aan één van de cultuureducatieprogramma's van RCE waren afkomstig uit 21 verschillende gemeenten. Het betreft leerlingen uit 19 gemeenten in Overijssel en leerlingen uit twee gemeenten in Gelderland (Lochem en Oost-Gelre)
- Roombeek Cultuurpark Educatie ondersteunt door middel van het provinciale CmK programma 29 scholen in Overijssel bij het ontwikkelen van een visie op cultuureducatie, en het ontwikkelen en implementeren van doorlopende leerlijnen kunstzinnige oriëntatie en/of erfgoed.
- Roombeek Cultuurpark Educatie ondersteunt door middel van het lokale Culturage programma 11 scholen in Enschede bij het ontwikkelen van een visie op cultuureducatie, en het ontwikkelen en implementeren van doorlopende leerlijnen kunstzinnige oriëntatie en/of erfgoed.

7 Zakelijk beleid

7.1 Bestuur en Toezicht

Tetem wordt bestuurd volgens het Raad-van-Toezicht-model. De Raad van Toezicht (RvT) bestaat uit drie leden. In 2016 bestond de Raad van Toezicht uit: Chris Haarmeijer (directeur Re-lion), Pieter Baan Müller (vakcoördinator Mediakunst AKI ArtEZ) en Symone de Bruin (Hoofd Eenheid Ruimtelijke Leefomgeving Apeldoorn). M.i.v. 31-12-2016 is Pieter Baan Muller overeenkomstig het aftreedschema afgetreden. De vacante positie wordt in het 1e kwartaal van 2017 ingevuld. Wilja Jurg is directeur/bestuurder van Stichting Tetem Kunstruimte.

De Raad van Toezicht heeft in 2016 vier keer formeel vergaderd. Naast deze RvT-vergaderingen hebben twee informele bijeenkomsten plaatsgevonden. Een van deze bijeenkomsten betrof het afscheid van Jan Klein, de tweede een 'voeten-op-de-tafel' gesprek over de toekomstvisie van Tetem. De directeur/bestuurder was aanwezig bij de bijeenkomsten van de Raad van Toezicht. Door de goede verstandhouding tussen enerzijds RvT-leden onderling en anderzijds de relatie RvT - directeur/bestuurder, konden alle zaken die aan de orde waren op een adequate manier worden afgehandeld.

Een overzicht van de belangrijkste punten die aan de orde zijn geweest:

- De RvT heeft de Governance van de organisatie geëvalueerd en op een beperkt aantal punten bijgesteld.
- De RvT heeft invulling gegeven aan het opgestelde aftreedschema. Eind 2016 is een functieprofiel opgesteld voor de eind 2016 vacant komende positie in de Raad van Toezicht. Pieter Baan Muller is in december 2016 afgetreden als lid van de Raad van Toezicht. Deze positie is in april 2017 ingevuld door Frank Kresin.
- De RvT heeft het functiescheidingsprotocol geëvalueerd. Het protocol is op een aantal ondergeschikte punten geactualiseerd.
- De RvT heeft de prijsstelling van de producten en diensten van de organisatie geëvalueerd en prijzen voor de periode 2016-2017 vastgesteld.
- De RvT heeft het eigen functioneren geëvalueerd.
- De RvT heeft het functioneren van directeur/bestuurder geëvalueerd.
- De RvT heeft de ontwikkeling van het netwerk van en rond Tetem gevolgd. RvT-leden Chris Haarmeijer en Pieter Baan Müller hebben hierbij een actieve rol vervuld als intermediair tussen landelijke kunstinstellingen, het kunstonderwijs, de kennisinstellingen en het bedrijvennetwerk.
- De RvT heeft het inhoudelijk en financieel jaarverslag 2015 goedgekeurd en is geïnformeerd over de goedkeurende accountantsverklaring met betrekking tot het jaarverslag 2015.
- De RvT heeft het functioneren van de accountant geëvalueerd en de vervolgoopdrachtverlening aan de account goedgekeurd.
- De RvT heeft de voortgang rond het opstellen van de subsidie-aanvragen aan de Gemeente Enschede inzake de structurele ondersteuning van Tetem voor programmajaar 2017 gevolgd.

- De RvT heeft de voortgang rond het opstellen van de subsidie-aanvragen aan het Mondriaan Fonds inzake de aanvraag in het kader van de regeling meerjarenprogramma voor programmajaar 2017 gevolgd.
- De RvT heeft de voortgang rond de subsidies met betrekking tot het programma Cultuureducatie met Kwaliteit gevolgd.
- De RvT heeft de inhoudelijke en financiële voortgang van het programma gevolgd.
- De RvT heeft de ontwikkeling rond het opzetten van een risicoanalyse, de evaluatie van de controle checklist en de eerste check met deze checklist gevolgd.
- De RvT heeft de ontwikkelingen rond de herinrichting van de website en de uitbouw van het intranet gevolgd en goedgekeurd.
- De RvT heeft terugkerend (alle vier bijeenkomsten) de ontwikkelingen rond de medewerkers gevolgd.
- De RvT heeft terugkerend (alle vier bijeenkomsten) de stappen richting een minder kwetsbare organisatie gevolgd.
- De RvT heeft terugkerend (alle vier bijeenkomsten) de positionering van Tetem binnen de provinciale culturele structuur gevolgd.
- De RvT heeft meerdere keren gesproken over het verloop van de fusie met de educatieve afdelingen van de TwentseWelle en het Rijksmuseum Twenthe.

7.2 Medewerkers

Tetem hecht grote waarde aan een goede relatie met haar medewerkers, alsook aan de ontwikkeling van haar medewerkers. De organisatie onderschrijft het economisch en sociaal belang van een leven lang leren. Vrijwilligers die in hun dagelijks leven deelnemen aan het arbeidsproces, wordt de ruimte geboden zich binnen een professioneel werkende organisatie nieuwe kennis en vaardigheden eigen te maken. Vrijwilligers die geen betaalde arbeid (meer) verrichten, zoals gepensioneerden, arbeidsongeschikten en werkzoekenden, wordt de mogelijkheid geboden te participeren in een professioneel werkende organisatie.

In 2016 waren er 81 vrijwilligers actief binnen Tetem, tegenover 84 vrijwilligers in 2015. Tetem heeft een aantal instrumenten ontwikkeld om vrijwilligers te ondersteunen die terug willen keren in het arbeidsproces. Door middel van individuele coaching en 'learning-on-the-job-trajecten' worden maatschappelijke, sociale en professionele competenties ontwikkeld en wordt beroepservaring opgedaan. Voor een belangrijk deel van de medewerkers draagt deze werkwijze bij aan persoonlijke ontwikkeling en groei. In vier gevallen leidde dit tot een succesvolle uitstroom:

- één medewerker van Arabische afkomst is na een intensieve taal stage van 2 jaar haar eigen bedrijf begonnen en werkt nu als zelfstandige zonder welke vorm van uitkering dan ook.
- twee medewerkers die de reguliere arbeidsomgeving hadden verlaten wegens een burn-out zijn, na respectievelijk anderhalf en twee jaar vrijwilligerswerk, teruggekeerd naar betaald werk.
- één medewerker met een psychiatrisch verleden is na anderhalf jaar vrijwilligerswerk teruggekeerd naar betaald werk.

Eind 2016 is een medewerkers tevredenheid onderzoek opgestart. Deze is februari 2017 afgerond. De resultaten laten een hoge mate van tevredenheid van alle categorieën medewerkers zien op alle onderzochte aspecten. De werksfeer en wijze waarop wordt samengewerkt worden beiden door de medewerkers met een 8,3 beoordeeld. Minder dan 5% van de medewerkers ervaart werkstress of werkdruk en de mogelijkheden die de organisatie biedt tot persoonlijke en professionele ontwikkeling worden beiden met gemiddeld een 8,0 gewaardeerd. Het functioneren van directie wordt gewaardeerd met een 8,1. Er is ruimte voor verbetering daar waar het gaat om bekendheid met het medewerkersbeleid en de Raad van Toezicht. In totaal 13% van de medewerkers weet niet dat er een Raad van Toezicht is, en 32% weet niet wie de leden van de Raad van Toezicht zijn en 32% van de medewerkers weet niet wat de taken van de Raad van Toezicht zijn.

7.3 Communicatie

Binnen de **interne communicatie** van Tetem staat de relatie tussen de organisatie en haar medewerkers centraal. Deze communicatie richt zich op drie aspecten: het sociale klimaat van de organisatie, de uitwisseling van informatie binnen de organisatie die bijdraagt aan de organisatiedoelstelling en het voor de medewerkers transparant maken van gemaakte keuzes.

Het intranet speelt een belangrijke rol in de communicatie met medewerkers. Vrijwel wekelijks worden via 'het laatste nieuws' wetenswaardigheden gepost. Succesjes en tegenslagen worden gedeeld en medewerkers worden geïnformeerd over het beleid en projecten. Verder is er aandacht voor persoonlijke ontmoetingen in professionele en informele sfeer. Professioneel via overleggen en trainingen. Informeel op openingen, borrels, de wekelijkse lunch voor wie op dat moment aanwezig is en het tweejaarlijkse medewerkers-entente.

De **externe communicatie** richt zich op het onder de aandacht brengen van het programma bij publiek en media, het vergroten van de naamsbekendheid, het onderhouden en uitbouwen van het netwerk en vergroten van het draagvlak voor de organisatie zelf.

→ De website van Tetem wordt ingezet als informatiekanal voor bezoekers en pers. Voor publiek en geïnteresseerden biedt de website informatie over het actuele programma, alsmede over het in het verleden gevoerde programma. De pers kan 24 uur per dag via de website informatie en beeldmateriaal downloaden. In september 2016 heeft Tetem een compleet nieuwe website gelanceerd, die goed past bij de huidige tijd; er is veel ruimte voor foto's, dynamiek en beleving. In 2015 waren dat 161.750 unieke bezoekers. Helaas is met de transitie van de nieuwe website de informatie over de periode januari t/m augustus 2016 verloren gegaan. Voor de periode vanaf 8 september t/m 31 december hebben 52.954 unieke bezoekers een bezoek gebracht aan de website. Dit is vergelijkbaar met de bezoekerscijfers in dezelfde periode het voorgaande jaar.

- Iedere tentoonstelling krijgt aandacht via één of meerdere door de eigen organisatie uitgegeven flyers (en print-issues) waarop het programma staat vermeld. De flyers zijn vooral bedoeld voor potentiële bezoekers die nog niet bekend zijn met Tetem. De flyers worden gedistribueerd via de leestafels en flyerhoeken van culturele instellingen, alsook via ontmoetingsplekken in Enschede en omgeving.
- De twee/driewekelijkse nieuwsbrief van Tetem informeert nieuwsbrieffleden over het programma en ontwikkelingen van de organisatie. Ook worden door de organisatie gemaakte keuzes toegelicht. Eind 2016 waren er **1349 abonnees** op de nieuwsbrief (ten opzichte van 1586 abonnees in 2015). Dit is een aanzienlijke verlagings. We zijn in september over gegaan op een ander distributiesysteem voor de nieuwsbrief. Hierbij krijgen we feedback over a) of een email adres in gebruik en actief is en b) of de nieuwsbrief wordt gelezen. Hierdoor ontdekten we dat ruim 20% van het adressenbestand niet actief was. Dit bestand is in oktober opgeschoond. Hierdoor lijkt er sprake van een afname, terwijl zich juist veel nieuwe mensen hebben aangemeld.
- Facebook is ingezet ten behoeve van publieksinformatie over programma's en openingen, het verkrijgen van naamsbekendheid en draagvlak, het verbreden van het netwerk, maar bijvoorbeeld ook voor werving van deelnemers aan kunstprojecten. Eind 2016 waren er **3530 mensen en organisaties** met een Facebook-account die Tetem hebben 'geliket' (ten opzichte van 2986 in 2015). Dit is een stijging van 18%.
- Free publicity via internet is ingezet om het programma van de organisatie via andere dan de eigen kanalen onder de aandacht te brengen. Er wordt actief ingezet op het plaatsen van informatie op de websites van lokale, regionale en landelijke partnerinstellingen zoals: Enschede Promotie, KunstNonStop, Galleries.nl, Virtueel Platform, Trendbeheer, De Zaak Nu en Het Nieuwe Instituut.
- De combinatie van persberichten en free publicity wordt ingezet om het programma en de ontwikkelingen van de organisatie bij de media onder de aandacht te brengen. In 2016 heeft dit geresulteerd in **121 keer persaandacht**. Het betreft 38 keer lokale en regionale persaandacht, 73 keer internet- en web-recensies en 10 keer landelijke persaandacht.
- In 2013 zijn in totaal 303 publieksenquêtes afgenomen waarbij o.a. is gevraagd naar de herkomst van de bezoekers. Uit deze enquêtes blijkt dat 52% van de bezoekers afkomstig is uit Enschede en 20% uit de overige delen van Overijssel. 28 % van de bezoekers komt uit de rest van Nederland / Internationaal. De bezoekersenquête is niet afgenomen onder groepen bezoekers en schoolbezoeken.

Op de hoogte gebracht van tentoonstelling	
Totaal geïnterviewde bezoekers	303
Mond-tot-mond	26%
Flyer/print	10%
Facebook, twitter en instagram	9%
Nieuwsbrief	8%
Website en internet	8%
Uit In Enschede	7%
Pers en media	6%
Overige	26%

ACCOUNTANTSVERKLARING

Richtlijnen van de Jaarverslaglegging 640 (RJ640)

Sinds 2010 is Tetem aangemerkt als een controleplichtige organisatie. Om de traceerbaarheid van de financiële handelingen te vergroten heeft Tetem in 2010 besloten de kas op te heffen en worden contante aankopen verricht door middel van pinbetalingen. Een keuze die soms lastig, maar wel helder uitlegbaar is. Het komt de transparantie in de administratie echter ten goede. In overleg met de accountant zijn protocollen opgesteld ten aanzien van administratieve procedures en functiescheiding. Dit heeft geresulteerd in een goedgekeurde controleverklaring bij de jaarrekeningen 2012 tot en met 2017, die zijn opgesteld op basis van de RJ640. Om te kunnen voldoen aan de accountantsverplichtingen van het Rijksmuseum Twenthe als Rijksinstelling is ook een accountantsverklaring afgegeven over de prestatiecijfers van het educatieprogramma.

8 In de Media

1-jan-16	Gonzo (circus)	Tentoonstelling Beacons in Gonzo (Circus) jubileumeditie
4-jan-16	Naober magazine	Maker Festival Twente preview events als Er Op Uit tip
5-jan-16	OverUIT, dé uitgaansservice voor Overijssel, Noord-Brabant en Gelderland	Aankondiging Made in Twente events in Tetem
5-jan-16	Twente Journaal	MFT organiseert speciale previews: Made in Twente events in Tetem
5-jan-16	TV Enschede FM	Live radio interview met Wilja Jurg, directeur van Tetem, over Maker Festival Twente en Made in Twente events
7-jan-16	Twente Innovation events	Aankondiging Maker Festival Twente
8-jan-16	Twentsche Courant Tubantia	Made in Twente als voorproefje op Maker Festival
13-jan-16	TV Enschede FM	Live radio interview met Wout Zweers, lid van MFT werkgroep, over Maker Festival Twente en Made in Twente events
14-jan-16	Twente FM	Aankondiging Maker Festival Twente preview events
22-jan-16	De Volkskrant	Review van de Multi Solo tentoonstelling samengesteld door We Like Art
25-jan-16	Twentsche Courant Tubantia	De vijfde editie van Bring Your Own Beamer in Tetem
28-jan-16	TV Enschede FM	Live radio interview met Ella Buzo, programma- en marketingmedewerker van Tetem, over Bring Your Own Beamer Twente
1-feb-16	OverUIT	Je ogen uitkijken bij het Maker Festival
2-feb-16	VERON- (Vereniging voor Experimenteel Radio Onderzoek in Nederland) en de VRZA- (Vereniging van Radio Zend Amateurs) afdeling Twente	Interessant voor de zelfbouwers: aankondiging Maker Festival Twente
9-feb-16	Twentsche Courant Tubantia	Aanstormend talent exposeert in Tetem tijdens de tentoonstellingen AKI Electricque en Apprentice/Master: Glitch
12-feb-16	RTV Oost	Interview met de kunstenaars van het Apprentice/ Master project op de dag voor de dubbele opening van Apprentice/Master: Glitch & AKI Electricque
18-feb-16	Digicult	Interview met curator Matteo Marangoni over zijn kunstenaarspraktijk, het kunstenaarsplatform iii en de nieuwste installatie Beacons in Tetem
18-feb-16	Hart van Haaksbergen	De tentoonstelling Apprentice/Master: Glitch uitgelicht
1-mrt-16	Twentevizier	Aankondiging van Maker Festival Twente
9-mrt-16	Twentsche Courant Tubantia	De landelijke manifestatie Drawing Front en Tetem als een van de expositielocaties
13-mrt-16	RTV Oost programma OverUIT de Kunst	De DRAWING FRONT tentoonstelling als agendatip
14-mrt-16	TV Enschede FM	MFT oproep voor creatieve hergebruikers als nieuws headline
14-mrt-16	Twentsche Courant Tubantia	De oproep van Maker Festival Twente voor makers en bedrijven die op een innovatieve of creatieve manier afvalproducten herbestemmingen geven

17-mrt-16	Twentsche Courant Tubantia	Nieuws over telefooncellen als kunst in Roombeek
18-mrt-17	Twentsche Courant Tubantia	Oude telefooncellen als kunst: een tijdelijk kunstproject in Roombeek van AKI studenten
21-mrt-16	Twente Journaal	De oproep van Maker Festival Twente voor het samen bouwen van een groot Melkpakkenhuis
23-mrt-16	NRC Next	Dit zijn ook tekeningen, over de landelijke tekeningenmanifestatie DRAWING FRONT
24-mrt-16	NRC Handelsblad Cultureel Supplement	Vele weken geteken, over de landelijke tekeningenmanifestatie DRAWING FRONT
24-mrt-16	Twentsche Courant Tubantia	Een interview met de curatoren Conny Kuilboer en Ben Kruisdijk van de DRAWING FRONT tentoonstelling in Tetem
1-apr-16	GoodGoan magazine	Interview met de makers van Stedelijk Lyceum Kottenpark, Trotec en WOWlab over hun deelname aan het Maker Festival Twente
2-apr-16	GoodGoan magazine	Kunstenlandschap, een tweedaags evenement tussen Lonneker en met Roombeek Cultuurpark.
3-apr-16	Roombeek Magazine	Een uitgebreide reportage met interview over de geschiedenis van het Tetem gebouw tot aan wat het nu is
6-apr-16	KunstKrant.nl	De tentoonstelling SellFable City
7-apr-16	Uit & Thuis	De Zomer van Drupsteen: een intensieve samenwerking van verschillende musea en instellingen rondom het werk van Jaap Drupsteen
14-apr-16	Twentsche Courant Tubantia	Drawing Dates tijdens tekeningenmanifestatie Drawing Centre Diepenheim
15-apr-16	Metropolis M	Review over de landelijke tekeningenmanifestatie DRAWING FRONT en de tentoonstelling in Tetem
21-apr-16	Magazine GeenKunst	Onderzoeken, spelen en maken, bij Roombeek Cultuurpark Educatie kan het allemaal
22-apr-16	De Volkskrant	De Zomer van Drupsteen, alle activiteiten in Enschede, Twente en Hilversum rondom Jaap Drupsteen
2-mei-16	De Roskam	Aankondiging van de verzamelaarstentoonstelling Plaats Delict
5-mei-16	De Ingenieur	Het bouwen van het Melkpakkenhuis tijdens het Maker Festival Twente
6-mei-16	Uit in Almelo	De Mini-maker festivals in Almelo en Hengelo georganiseerd door Maker Festival Twente in het kader van de Play & Learn dagen
6-mei-16	Bureau Hengelo	Het Mini-maker festival in Hengelo georganiseerd door Maker Festival Twente in het kader van de Play & Learn dagen
7-mei-16	Mister Motley	Art & Everyday Life: de DRAWING FRONT tentoonstelling 'Teach me a new language' in Tetem
9-mei-16	TV Enschede FM	De bijdrage van het Prins Bernard Cultuurfonds aan onder andere Maker Festival Twente
9-mei-16	UT Nieuws	Aankondiging van Maker Festival Twente
11-mei-16	Twentsche Courant Tubantia	De zestiende editie van KunstenLandschap, een tweedaagse kunstroute tussen Roombeek Cultuurpark en Lonneker met Tetem als een van de deelnemende locaties.

11-mei-16	Twentsche Courant Tubantia	Aankondiging van de verzamelaarstentoonstelling: lokale kunstverzamelaars tonen hun 'Plaats delict'
12-mei-16	De Ondernemer	Grolsch belooft vijf Twentse projecten: de vijf projecten die een bijdrage ontvangen vanuit het Grolsch Vakmanschap is Meesterschap Fonds, waarvan Maker Festival Twente er een is.
14-mei-16	RTV Oost	RTV Oost: Grolsch geeft geld aan vijf regionale projecten waaronder Maker Festival Twente
18-mei-16	Huis aan huis Enschede	Bouwer Grolsch belooft vakmanschap anderen: de bekendmaking van de vijf projecten die een bijdrage hebben ontvangen van het Grolsch Vakmanschap is Meesterschap Fonds, waaronder MFT
19-mei-16	Twente Journaal	Het samenwerkingsproject 'Huizenmakersmaand' en de huizen van de toekomst die te zien waren op het Maker Festival Twente
19-mei-16	Twente Journaal	Aankondiging van de AKI Finals 2016
20-mei-16	KunstKrant	Aandacht voor het Maker Festival Twente
20-mei-16	NPO programma Landinwaarts	Presentator Filemon Wesselink tipt Tetem in een interview als dé kunstplek om te bezoeken in Enschede
25-mei-16	European Maker Week	Maker Festival Twente als deelnemende partner en evenement op European Maker Week
25-mei-16	AA Visie	TV reportage van de Play & Learn en het Mini-maker festival in Almelo
26-mei-16	TV Enschede FM	Live radio interview met Marian van Tol, lid MFT werkgroep, over het Maker Festival Twente
27-mei-16	Twentwatchers	De Uitloper, een project van Kunstenaars Annemarie Huirne en Christel Burghoorn dat voor het eerst te zien was op Maker Festival Twente
28-mei-16	Twentsche Courant Tubantia	Maker Festival Twente aangekondigd als weekendtip
28-mei-16	TechYourFuture	Aankondiging van Maker Festival Twente
29-mei-16	RTV Oost TV & Radio	Reportage en interviews over het succes van het Maker Festival Twente
29-mei-16	Twentsche Courant Tubantia	Huis van 5000 melkpakken op Maker Festival Twente
29-mei-16	TV Enschede FM	Het Melkpakkenhuis op het Maker Festival Twente
30-mei-16	NieuwsNL	Het Huis van 5000 melkpakken dat gebouwd werd op het Maker Festival Twente
30-mei-16	Twentsche Courant Tubantia	Eten van het tafelkleed: het project Uitloper tijdens de derde editie van het Maker Festival Twente
31-mei-16	De KunstKrant	De muur laat weten wat hij wil: over de tentoonstelling What Walls Want van Simon Kentgens
1-jun-16	Wijkkrant Noord	KunstNonStop organiseert feest voor kunstenaars en kunstliefhebbers, over het jaarlijkse personeelsfeestje van KunstNonStop
6-jun-16	Twentsche Courant Tubantia	Geluidsschermen en tunnels krijgen kleurtje, over de Productiehuis opdracht voor het beschilderen van tunnels en geluidsschermen door kunstenaars i.o.v. gemeente Enschede
6-jun-16	RTV Oost Nieuws	Tunnels en geluidsschermen in Enschede worden opgefleurd, een Productiehuis opdracht uitgevoerd door Tetem i.o.v. gemeente Enschede

7-jun-16	Gemeente nieuws	De opdracht voor het beschilderen van de Eschmarktunnel, Prinsesstunnel en de geluidsschermen RW A35, uitgevoerd door Tetem Productie in opdracht van de gemeente Enschede
9-jun-16	Twente Journaal	Het succes van het Maker Festival Twente
15-jun-16	Mister Motley	Het eindexamenwerk van Joan Ederveen uitgelicht
23-jun-16	Hart van Enschede & Haaksbergen	Aankondiging van de derde netwerkbijeenkomst van KunstNonStop voor kunstenaars en kunstliefhebbers uit Enschede
27-jun-16	Kunst- & Museumkrant Oost Nederland	Aankondiging van de Multi Solo tentoonstelling, The Rhythm Painter Shape Your Identity en 100 jaar Grafiek deel II
28-jun-16	Newsroom Enschede	Videoreportage van de AKI Finals 2016
28-jun-16	Twentsche Courant Tubantia	Videoreportage van de AKI Finals 2016
29-jun-16	Mister Motley	AKI Finals op de academie, in Tetem & Museum TwentseWelle Rozendaal
30-jun-16	Twentsche Courant Tubantia	Interview met Linzi Lemmens over haar vertrek en opvolger bij het Tankstation in een van de panden die door Tetem Tussentijd wordt ondersteund
30-jun-16	Radio TV Enschede FM	Interview met Linzi Lemmens over haar vertrek en opvolger bij het Tankstation in een van de panden die door Tetem Tussentijd wordt ondersteund
3-jul-16	Metropolis M	Verslag van de AKI Finals 2016 op de academie, in Tetem, Museum TwentseWelle Rozendaal en Concordia
5-jul-16	TV Enschede FM	Ook in Tetem Enschede is de zomer van Drupsteen aangebroken, over de Multi Solo tentoonstelling samengesteld door Jaap Drupsteen
5-jul-16	Twentsche Courant Tubantia	De zomer van Drupsteen ook in Tetem, over de Multi Solo The Rhythm Painter samengesteld door Jaap Drupsteen
6-jul-16	Algemeen Dagblad	Aankondiging van de Multi Solo tentoonstelling samengesteld door Jaap Drupsteen
11-jul-16	Enschede Ooit	De Multi Solo tentoonstelling samengesteld door Jaap Drupsteen
13-jul-16	Twentsche Courant Tubantia	De Moestuïn aan je lijf, interview met kunstenaars Annemarie Huirne en Christel Burghoorn over hun gezamenlijke project 'Uitloper' dat zij tijdens Maker Festival Twente voor het eerst presenteerden
18-jul-16	Om de Hoek	Kunst op de geluidswal, over de productiehuis opdracht uitgevoerd door Tetem i.o.v. de gemeente Enschede voor het beschilderen van nieuwe fietstunnels door kunstenaars
14-aug-16	OverUIT in Twente	De tentoonstelling GGOBOT Tribute to Remko Scha
15-aug-16	De Roskam	Hommage aan Remko Scha aan vooravond GGOBOT in Enschede
19-aug-16	Hi-Fructose	Een feature over Daniel van Nes en zijn interactieve installatie SellFable City: Circuis Circus
4-sep-16	Enschede Noord	De tentoonstellingen Special Treats Street Special en Observatories of the Self
5-sep-16	OverUIT	Weekend van de Wetenschap met een speciale workshop en de lopende tentoonstellingen

8-sep-16	Metropolis M	Atelierbezoek en interview met Simon Kentgens o.a. over zijn solo tentoonstelling What Walls Want
9-sep-16	Twentejournaal	De nieuwe huisstijl, website en koers van Tetem
10-sep-16	Financieel Dagblad	Spelenderwijs de toekomst in, vermelding van de tentoonstelling GOGBOT Tribute to Remko Scha
15-sep-16	Twentsche Courant Tubantia	Eigen jeugdkunstacademie in Twente
23-sep-16	RTV Oost	Weekend van de Wetenschap activiteiten bij het Windesheim in Zwolle en andere locaties in Overijssel die, net als Tetem, meedoen aan deze landelijke manifestatie
27-sep-16	Trendbeheer	Een artikel over Special Treats Street Special in Tetem
30-sep-16	Over de IJssel	100 jaar Grafiek uit een particuliere collectie II
1-okt-16	Vandaag op Stap	De tentoonstelling 100 jaar Grafiek uit een particuliere collectie deel II
3-okt-16	KunstKrant.nl	Met vuilniszakken en pizzadozen verontrustende standpunten zichtbaar maken, over de solo tentoonstelling van J&B: Special Treats Street Special
3-okt-16	KunstKrant.nl	In Tetem is de bezoeker het middelpunt van het universum, over de tentoonstelling Observatories of the Self van Sara Nuytemans
8-okt-16	Twentsche Courant Tubantia	Genieten tijdens de grafiekmaand met 7 exposities, over de landelijke manifestatie De Maand van de Grafiek met Tetem als een van de deelnemende locaties
12-okt-16	Algemeen Dagblad	Vrolijk fietsen door tunnels in Enschede, video van TV Enschede FM over de opgeknapte fietstunnels uitgevoerd door kunstenaars via Tetem Productie i.o.v. gemeente Enschede
12-okt-16	Twentsche Courant Tubantia	Review van de tentoonstelling Observatories of the Self van Sara Nuytemans
12-okt-16	Gemeenteenschede.nl	Aankondiging in Enschede Noord van de tentoonstellingen Special Treats Street Special en Observatories of the Self
13-okt-16	Twentsche Courant Tubantia	Fietskunst, artikel over de feestelijke opening van de beschilderde fietstunnel Oude Dijk, een opdracht uitgevoerd door Tetem Productie i.o.v. gemeente Enschede
13-okt-16	Hart van Enschede	Tetem toont bezoeker middelpunt universum, over de solotentoonstelling Observatories of the Self van Sara Nuytemans
13-okt-16	Hart van Enschede & Haaksbergen	Tweede deel van tentoonstelling 100 jaar grafiek
19-okt-16	Huis aan Huis Enschede	Weer werk Wilploo in Tetem, aankondiging van de tentoonstelling 100 jaar Grafiek uit een particuliere collectie II
19-okt-16	Twentsche Courant Tubantia	De lezing van Naomi Jacobs over Mixofobie in de stad op AKI Artez als voorbereiding van de tentoonstelling AKI Electrique
21-okt-16	Over de IJssel	Aankondiging van Doron Sadja's nieuwste installatie We Are Never Ever Ever Getting Back Together
23-okt-16	Over de IJssel	Aankondiging van de tentoonstelling All is transformed
7-nov-16	Twentsche Courant Tubantia	Talent & Development programma voor regionale kunstenaars

7-nov-16	TV Enschede FM	Talent & Development programma voor regionale kunstenaars
7-nov-16	Algemeen dagblad	Talent & Development programma voor regionale kunstenaars
23-nov-16	Menzis	MooiMens interview met Amel Zubeidy en Wilja Jurg over het vrijwilligerswerk van Amel en wat dat voor haar en Tetem betekent
7-dec-16	KunstKrant.nl	De tentoonstelling All is transformed en de drie performances die gedurende de expositieperiode plaatsvinden
8-dec-16	OverUIT	De lezing van Martijn de Waal
15-dec-16	RTV Oost	RTV Oost: Roombeek Cultuurparkinstellingen trekken dit jaar 180.000 bezoekers, over de tentoonstellingsprogramma's en het gezamenlijk educatieprogramma van Rijksmuseum Twenthe, Museum TwentseWelle en Tetem in 2016, met een vooruitblik naar 2017
21-dec-16	TV Enschede FM	Nieuws headline: Tetem ontvangt € 70.000,- van Het Mondriaan Fonds
21-dec-16	Twentsche Courant Tubantia	De toekenning van het Mondriaan Fonds aan Tetem
21-Dec-16	Algemeen Dagblad	De toekenning van het Mondriaan Fonds aan Tetem
22-dec-16	Twentsche Courant Tubantia	70 mille voor Kunstruimte Tetem, over de toekenning van het Mondriaan Fonds aan Tetem
22-dec-16	TV Enschede FM	Live radio interview met Wilja Jurg, directeur van Tetem, over de toekenning door het Mondriaan Fonds

